

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ
สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4

THE STUDENTS CARING AND SUPPORT
OPERATION SYSTEMS IN NAWAMINTRACHINUTHIT
SUANKULARBWITTAYALAI PATHUMTHANI
SCHOOL, PATHUMTHANI EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 4

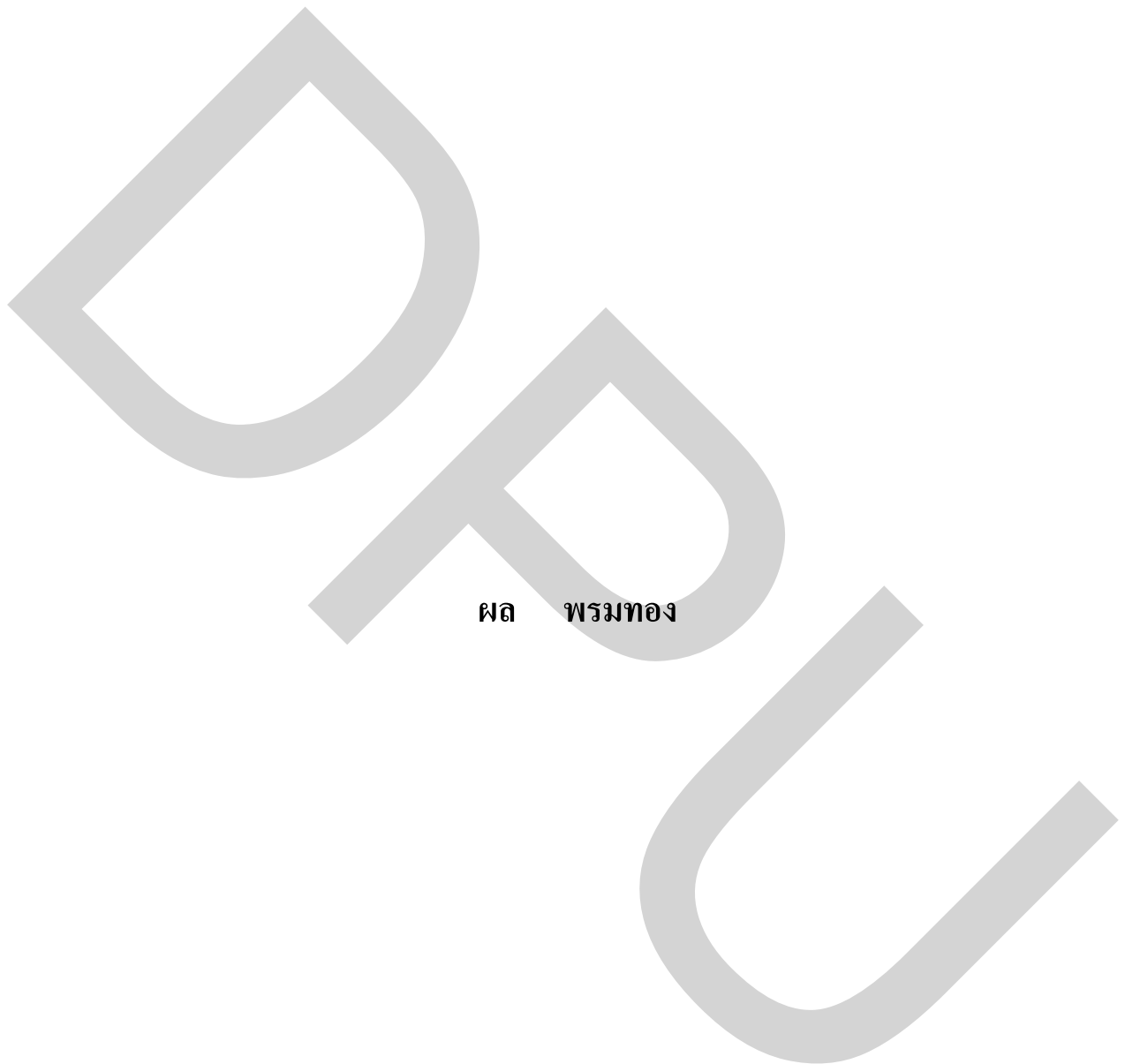
พล พรมทอง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ 2555

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบ
วิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 4

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ 2555

**THE STUDENTS CARING AND SUPPORT OPERATION
SYSTEMS IN NAWAMINTRACHINUTHIT
SUANKULARBWITTAYALAI PATHUMTHANI SCHOOL,
PATHUMTHANI EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE 4**

PHON PHOMTONG

**The matic paper Submitted in partial fulfillment of the requirements
for The Degree of Master of Education, Department of Education
Management, College of Education Science, Dhurakij Pundit University**

2012

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 อาจารย์โชติ แยมแสง เป็นที่ปรึกษา ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าคอยตรวจสอบดูแล ให้คำแนะนำและให้กำลังใจกับผู้วิจัยมาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อคำถามในแบบสอบถาม

ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานีทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลในแบบสอบถาม

ประโยชน์อันพึงมีพึงได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้

ผล พรมทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.6 สมมติฐานการวิจัย.....	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน.....	10
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	19
2.3 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	26
2.4 การปฏิบัติในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	34
2.5 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี.....	50
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	65
4.2 ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี.....	66
4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี.....	72
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	76
5.2 อภิปรายผล.....	77
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	81
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	82
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	89
ภาคผนวก ข. คุณภาพของแบบสอบถาม.....	95
ภาคผนวก ค. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	104
ประวัติผู้เขียน.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.5 จำนวนนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ปีการศึกษา 2554	52
3.1 จำนวนข้าราชการครูของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4.....	60
4.1 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	65
4.2 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี รายด้านและภาพรวม.....	66
4.3 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล.....	67
4.4 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการคัดกรองนักเรียน.....	68
4.5 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการส่งเสริมนักเรียน.....	69
4.6 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา.....	70
4.7 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการส่งต่อนักเรียน.....	71
4.8 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ.....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....	73
4.10 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามอายุราชการ.....	74
4.11 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	75

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2.3 กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	26
2.4 แผนภูมิโครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	36
2.5 โครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	40
2.6 ความสัมพันธ์ของการทำงานแบบร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประสานของ คณะกรรมการ.....	41

หัวข้อสารนิพนธ์	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.
ชื่อผู้เขียน	ผล พรหมทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์โชติ แยมแสง
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และเพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้าราชการครู ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 81 คน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 5 คน หัวหน้าระดับชั้น จำนวน 6 คน ครูที่ปรึกษาจำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่า F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การส่งเสริมนักเรียน การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

2. ข้าราชการครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ที่เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

The matic Paper Title The Students Caring and Support Operation Systems in
 Nwamintrachinuthit Suankularbwittatalai Pathumthani School,
 Pathumthani Educational Service Area Office 4.

Author Phon Phomtong

Advisor Ajarn Chot Yamsang

Department Educational Management

Academic Year 2011

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the students caring and support operation level in Nwamintrachinuthit Suankularbwittatalai Pathumthani School, Pathumthani Educational Service Area Office 2, and compared the students caring and support operation level in Nwamintrachinuthit Suankularbwittatalai Pathumthani School, Pathumthani Educational Service Area Office 2. The population of this study were 81 teachers in Nwamintrachinuthit Suankularbwittatalai Pathumthani School, Pathumthani Educational Service Area Office 2 on 2009 academic year such as 5 administrators, 6 class level leaders, and 70 teachers. The instrument was questionnaire at reliability. The data analyzed by computer programmed. The frequency, percentage, mean, Standard Deviation, f-test were statistic for use.

The result of this research as follows ;

1. The students caring and support operation level in Nwamintrachinuthit Suankularbwittatalai Pathumthani School in total was high level , if considerate each item find every item were high level, arrange by high to low of the mean as follows ; concerning students support, knowing individual students , filtering students , prevention and solving students , and sending students .

2. The teachers in Nwamintrachinuthit Suankularbwittatalai Pathumthani School who different in sex, position, experience, and educational were not different on the students caring and support operation level in Nwamintrachinuthit Suankularbwittatalai Pathumthani School.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกไร้พรมแดนหรือที่เรียกว่ากระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆของโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทย ตั้งแต่ระดับครอบครัวที่ไม่มีเวลาดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิด เด็กเยาวชนขาดความอบอุ่น ขาดคนเอาใจใส่ จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆทั้งปัญหาครอบครัวและสังคมไทยได้ง่าย (กรมสามัญศึกษา, 2544: 4) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กำหนดให้ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 10 “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ตามมาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” นอกจากนี้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษา พ.ศ. 2543 ข้อ 19 กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการให้บุคลากรรู้สิทธิเด็กฝึกฝนทักษะการให้คำปรึกษาและร่วมแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546: 58) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนมีความมุ่งหวังว่านักเรียนจะเติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม พร้อมด้วยสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งความมุ่งหวังนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมของบุคคลทุกคนในโรงเรียน อีกทั้งมีการประสานกับพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด รวมถึงหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และจากการที่สังคมปัจจุบันประสบปัญหาต่างๆ และมีเทคโนโลยีการสื่อสารทันสมัยรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตและจิตใจของผู้คนอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆมากมาย แม้เยาวชนก็ได้รับผลกระทบนั้นเช่นกัน ซึ่งเยาวชนเหล่านั้นยังเป็นเด็กวัยเรียนที่ต้องการความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดต้องการคำแนะนำปรึกษาอย่างมีเทคนิควิธี

บางครั้งก็ต้องการความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาที่ผ่านเข้าไปในชีวิตอย่างเร่งด่วน ต้องการความรักความเข้าใจจากผู้ใหญ่ โดยมีพ่อแม่เป็นบุคคล

สำคัญที่สุดของสถาบันครอบครัวในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีครูทุกคนเป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวแทนพ่อแม่ผู้ปกครอง เมื่อเด็กๆ อยู่ที่โรงเรียน (กรมสุขภาพจิต, 2544: 2) ดังนั้นหน้าที่การจัดการศึกษานอกจากจะจัด “ระบบการเรียนการสอน” ให้นักเรียนเป็นคนเก่งแล้ว จำเป็นต้องจัด “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน” ให้เป็น “คนดี” พร้อมกับไปด้วย “ทั้งเก่งทั้งดี” ให้รู้เท่าถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาของโรงเรียนต้องช่วยให้นักเรียนรู้เท่าทันและสามารถปรับตัวได้ หรือทำให้สมองส่วนคิดสามารถควบคุมสมองส่วนอยากได้ โดยจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการควบคู่กับระบบการเรียนการสอนให้เป็นวิถีชีวิตการปฏิบัติงานของครูด้วยจิตวิญญาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ความจำเป็นในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับนักเรียน จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน การมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนานักเรียนและป้องกันไม่ให้นักเรียนเกิดปัญหาต่างๆ ได้โดยการต้องดำเนินการไปควบคู่กับระบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่าย ทั้งครูฝ่ายกิจการนักเรียนและชุมชนที่จะช่วยดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดสังเกตพฤติกรรมนักเรียน หรือลูกหลานตัวเองอยู่เสมอซึ่งจะทำให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลง และสามารถหาวิธีป้องกันหรือแก้ไขปัญหาได้ทันเหตุการณ์ เนื่องจากทุกปัญหาของนักเรียนล้วนมีสาเหตุ และไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใดแต่เป็นการสั่งสมประสบการณ์ที่มีผลในเชิงลบต่อพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งด้านความคิด ความรู้สึกและการกระทำ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือในเบื้องต้นตามระบบที่ดีต่อเนื่อง ปัญหา ก็จะลุกลามมากขึ้น จนมีความซับซ้อนยากต่อการแก้ไขในที่สุด เมื่อนักเรียนอยู่ที่โรงเรียนก็จะมีครูช่วยทำหน้าที่ดังกล่าว แทนพ่อแม่ในช่วงเวลาหนึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครูอาจารย์และ ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง โดยยึดสายใยและความผูกพันระหว่างครูและศิษย์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินงานตามกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และโรงเรียนต้องดำเนินงานตามระบบ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ขั้นตอน ดังกล่าวครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการทำงานร่วมกันและเป็นทีมของครูทุกคนในแต่ละระดับ และผู้เกี่ยวข้องทุกคน มาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้ นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ตั้งคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตั้งอยู่ เลขที่ 45 หมู่ที่ 9 ตำบลพิชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จัดการเรียนการสอน ทั้งระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายมีนักเรียนทั้งสิ้น 2,160 คน ครู 81 คนในสภาพ ปัจจุบันอำเภอลำลูกกา มีหมู่บ้านจัดสรรขึ้นอย่างมาก ทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น จากการ ย้ายถิ่นฐานมาจากกรุงเทพฯและต่างจังหวัด ทำให้จำนวนเด็กที่อยู่ในวัยเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งในปัจจุบัน สังคมมีปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น การหย่าร้างสูงขึ้น อีกทั้งมีแหล่งที่นักเรียนหนีโรงเรียนไปมั่วสุม ตามศูนย์การค้า ร้านเกมส์ ผลการเรียนไม่ดี ปัญหาทางด้านชู้สาว การเสพยาเสพติด ปัญหาการ ทะเลาะวิวาท เป็นต้น ฯลฯ ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆตามมา

ในฐานะที่ทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงบประมาณ และเป็น ครู ประจำชั้น โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้รับผิดชอบดูแลงานฝ่าย กิจการนักเรียน เกี่ยวข้องกับเรื่องความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียนโดยตรง จึงทำให้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนนวมินทราชินู ทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 อำเภอลำ ลูกกา จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ว่าอยู่ในระดับใด ซึ่ง ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ค้นคว้าเอง ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ในการ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาให้มีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้และ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 81 คน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 5 คน หัวหน้าระดับชั้น จำนวน 6 คน ครูที่ปรึกษาจำนวน 70 คน

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน 3. การส่งเสริมนักเรียน 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5. การส่งต่อนักเรียน

2. ขอบเขตพื้นที่

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

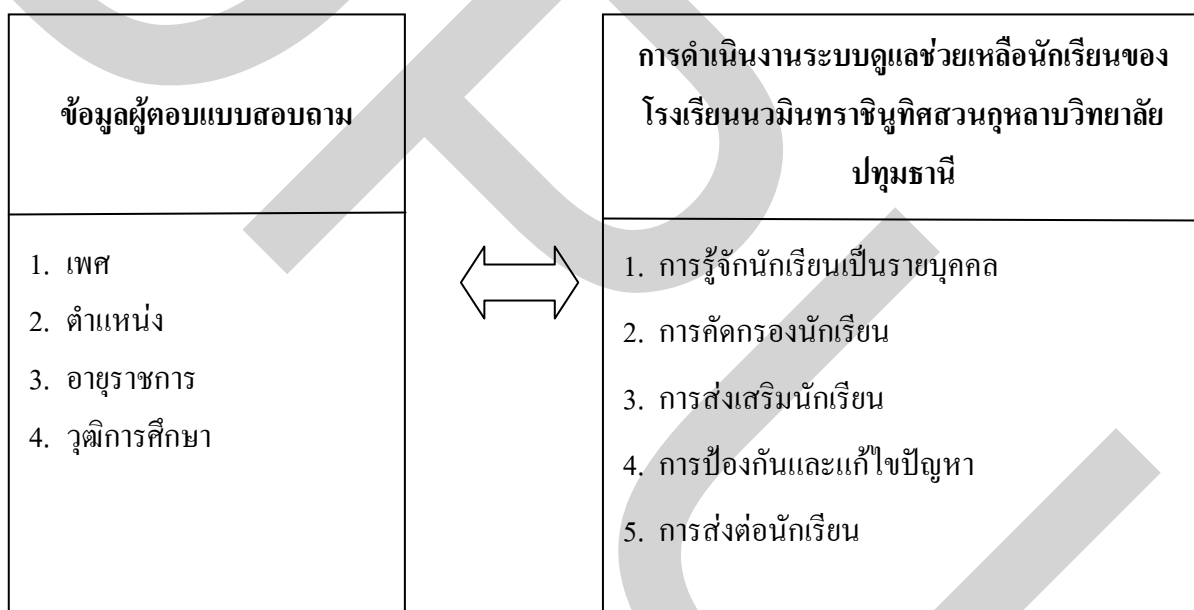
1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มี 5 ขั้นตอน คือ

- 2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2.2 การคัดกรองนักเรียน
- 2.3 การส่งเสริมนักเรียน
- 2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 2.5 การส่งต่อนักเรียน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1.5 กรอบความคิดในแนววิจัย

1.6 สมมุติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการ และเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ด้วยการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น ระเบียบสะสม การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง ด้วยการใช้การจัดกิจกรรมโฮมรูม และจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)

การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหโดยไม่ให้ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนเป็นปัญหาของสังคม ด้วยวิธีการให้คำปรึกษาเบื้องต้น การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม

การส่งต่อนักเรียน หมายถึง ครูที่ปรึกษาส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาหากต้องการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วพฤติกรรมไม่ดีขึ้น การส่งต่อมี 2 ลักษณะคือ การส่งต่อภายใน การส่งต่อภายนอก

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มี 5 ขั้นตอน ดังที่กล่าวมาแล้ว

ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

มี 5 ขั้นตอน ดังที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถวัดได้โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ข้าราชการครู หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลัก ทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่างๆ ในสถานศึกษาของรัฐ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และผู้ช่วยรองผู้อำนวยการที่ได้รับการแต่งตั้งภายในให้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหารตามภาระงานที่กำหนดขึ้น ในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

หัวหน้าระดับชั้น หมายถึง ครูที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าระดับชั้นทำหน้าที่ติดตามกำกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและการทำรายงานประเมินผลการดำเนินงานของระดับชั้นส่งผู้บริหาร

ครูที่ปรึกษา หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสอนในโรงเรียนและได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหาร โรงเรียนให้เป็นครูที่ปรึกษา มีหน้าที่กำกับดูแลนักเรียนประจำชั้นต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เลขที่ 45 หมู่ 9 ตำบลพีชะอุม อำเภออากูกา จังหวัดปทุมธานี

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลในการดำเนินการแก้ไข การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาหลักการ ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย และเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิเคราะห์ อภิปรายผลการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน
 - 2.1.1 ความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน
 - 2.1.2 ความหมายและขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียน
 - 2.1.3 ความมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน
 - 2.1.4 ปรัชญาของการบริหารกิจการนักเรียน
 - 2.1.5 หลักการดำเนินงานการบริหารกิจการนักเรียน
- 2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2.1 วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2.2 คุณค่าของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2.3 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน
 - 2.2.4 การประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.3 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - 2.3.2 การคัดกรองนักเรียน
 - 2.3.3 การส่งเสริมนักเรียน
 - 2.3.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา
 - 2.3.5 การส่งต่อนักเรียน
- 2.4 การปฏิบัติในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4.1 ขั้นเตรียมการและการวางแผนการดำเนินงาน
 - 2.4.2 ขั้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน
 - 2.4.3 ขั้นกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

2.5 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน

การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่มุ่งจะช่วยสร้างคุณสมบัติที่สำคัญหลายประการที่มุ่งให้เกิดแก่นักเรียน เช่น คุณสมบัติในด้านการมีวินัยในตนเองความซื่อสัตย์สุจริตและเชื่อมั่นในตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ยกย่องผู้อื่นอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นผู้นำผู้ตามที่ดีตามระบบประชาธิปไตย ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมได้ นักบริหารการศึกษาโดยเฉพาะนักบริหารระดับโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถในงานด้านนี้ย่อมสามารถที่จะจัดและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งผลที่ได้ก็คือ คุณสมบัติอันพึงประสงค์หลายอย่างที่จะเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเอง ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จของการจัดการศึกษาของประเทศอย่างน่าภาคภูมิใจ (กาญจนา ศรีภาพสินธุ์, 2535: 5)

การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานในช่วงหนึ่ง ในงาน 6 ด้านของโรงเรียนซึ่งสามารถแยกมาจากงานซึ่งประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้ (กาญจนา ศรีภาพสินธุ์, 2535: 5)

1. งานด้านทางวิชาการ เช่นงานด้านหลักสูตรและการสอน
2. งานด้านบริหารบุคลากร
3. งานด้านอาคารสถานที่ประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมที่ดี
4. งานด้านการจัดอำนวยความสะดวกต่างๆ
5. งานด้านธุรการและการเงิน
6. งานด้านความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน
7. งานด้านกิจการนักเรียน

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่างานด้านกิจการนักเรียนเป็นงานที่มุ่งจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนตลอดจนความเป็นอยู่ของตัวนักเรียนซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถดำเนินไปอย่างเป็นปกติด้วยดี และเป็นการมุ่งที่จะพัฒนาบุคลิกภาพตลอดจนการมีระเบียบวินัยและการปรับตัวของนักเรียนให้สามารถเข้ากับสิ่งแวดล้อมและความสนใจตลอดจนถึงความถนัดของนักเรียนในแต่ละคนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าและสามารถเข้ากับสังคมให้ได้มากที่สุด ตัวอย่าง การจัดงานด้านกิจการนักเรียนที่จัดตามโรงเรียนได้แก่ งานบริการด้านสุขภาพอนามัย งานบริหารแนะแนวงานบริการสอนซ่อมเสริมการจัดการดูแลนักเรียนและการจัดชั้นเรียนที่เหมาะสมกับความถนัดและความสุขใจของนักเรียน การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้รู้จักการมี

ระเบียบวินัยรู้จักปกครองตนเองตามวิถีทางประชาธิปไตยดังนี้เป็นต้น (กาญจนา ศรีภาพสินธุ์, 2535: 6)

งานด้านกิจการนักเรียนนั้นมีความแตกต่างไปจากงานด้านอื่นๆ เช่นงานด้านวิชาการ งานด้านธุรการ งานด้านปกครองนักเรียน แต่งานด้านนี้มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่างานที่กล่าวข้างต้น ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนที่หวังจะให้ให้นักเรียนได้รับความสำเร็จ ในด้านการเรียนตลอดจน การพัฒนาการด้านต่างๆ อาทิเช่น พัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้าน สังคม ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องรับผิดชอบและควบคุมดูแลงานด้านกิจกรรมนักเรียนให้ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จทุกๆ ประการดังกล่าวไว้ข้างต้น

งานด้านกิจการนักเรียนเป็นงานด้านหนึ่งในงานบริหารทั่วไปของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องมีความเข้าใจในหลักการและกระบวนการบริหาร มีความสามารถในการ ประสานงานกับทุกฝ่ายและต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่ในกิจการนักเรียนไม่น้อยไปกว่างาน ด้านอื่น ๆ

2.1.1 ความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน

โรงเรียนเป็นองค์ประกอบการศึกษาของสังคมที่จะช่วยทำหน้าที่เพิ่มศักยภาพของคน ตามความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านที่พึงปรารถนาและไม่พึง ปรารถนาในด้านที่พึงปรารถนา โรงเรียนต้องช่วยให้เด็กได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพดังกล่าวพร้อม ทั้งหนุนเนื่องให้เกิดความยั่งยืน ขณะเดียวกัน ในด้านที่ไม่พึงปรารถนา โรงเรียนจะต้องสามารถช่วย ให้นักเรียนรู้เท่าทันต้องหลีกเลี่ยงหรือมีส่วนร่วมในการแก้ไขให้ดีขึ้น การสอนหนังสือย่อมไม่เป็ นการเพียงพอแต่หมายถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมสร้างบุคลิกภาพให้กับคนทั้งคน ซึ่งโรงเรียนจะทำ ได้ก็ต่อมการบริหารกิจการนักเรียนให้เกิดผลนั่นเอง

สวัสดี สุขนธรังษี (อ้างถึงใน อวยชัย วัชรธรรม, 2533: 15) ได้ศึกษาวิจัยและสรุป ความสำคัญของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถจำกัดอยู่แค่ภายใน ห้องเรียนเท่านั้น โรงเรียนจะต้องจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมนอก ห้องเรียนอีกด้วย

อย่างไรก็ตามย่อมเป็นที่ตระหนักกันดีว่า การบริหารกิจการนักเรียนมีความสำคัญที่ นอกเหนือไปจากการบริหารงานด้านอื่นๆ (งานวิชาการ บุคคล ธุรการ และการเงิน) ประการหนึ่งก็ คือ เป็นงานที่เกี่ยวกับนักเรียนนับตั้งแต่เด็กนักเรียนได้เข้าสู่ระบบของโรงเรียน จนกระทั่งออกจาก โรงเรียน งานบริหารกิจการนักเรียนจึงมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ จัดทำสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัว นักเรียนแต่ละคน อาทิ ดูแลผู้ปกครองและจัดบริการต่างๆ ให้แก่นักเรียน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เพื่อ เสริมบทเรียนให้แก่นักเรียนอีกด้วย งานบริหารกิจการนักเรียนจึงมีความสำคัญดังสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. มีความสำคัญต่อตัวนักเรียน กล่าวคือ ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสคลายเครียดจากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เนื่องจากหากนักเรียนมุ่งแต่เรียนและทำงานตามที่ครูมอบหมายอย่างจริงจังจนไม่มีเวลาหยุดพัก ย่อมทำให้หย่อนสมรรถนะ ไม่มีสมรรถภาพทัดเทียมกับผู้อื่นได้

2. มีความสำคัญต่อผู้สอน เนื่องจากส่งเสริมให้ผู้สอนมีสัมพันธภาพอันดีแก่ผู้เรียนได้ รู้จักและเข้าใจ และสามารถช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

3. มีความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียน ช่วยให้ผู้บริหารฯ ได้ข้อมูลที่ต้องเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อนำมาศึกษาหรือใช้ประโยชน์กับนักเรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง โรงเรียน หรือสถานศึกษาที่สูงขึ้นไป ซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นต้น

4. มีความสำคัญต่อฝ่ายแนะแนว โดยได้รับข้อมูลด้านความถนัด และความสนใจจากการสังเกต และบันทึกข้อมูลประจำวันในการร่วมทำกิจกรรมนักเรียนรายบุคคล เพื่อนำไปประกอบการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการตัดสินใจวางแผนเลือกสายการเรียนให้เหมาะสมกับตนมากที่สุด

5. มีความสำคัญต่อประเทศชาติ กล่าวคือ เสริมสร้างประชาชาติที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ ในด้านปัญญา ศีลธรรม จรรยาบรรณ มารยาท เพราะได้ส่งเสริมนักเรียนในด้านกิจกรรมต่างๆ ให้มีความรู้และประสบการณ์อยู่เนืองๆ อันสรรค์สร้างให้นักเรียนเติบโตเป็นพลังสังคมของชาติต่อไป

นอกเหนือจากนี้แล้ว การบริหารกิจการนักเรียนยังมีความสำคัญต่อตัวของนักเรียนผู้ทำกิจกรรมโดยตรงอีกหลายประการ อาทิ (ดำรง ประเสริฐกุล, 2542: 5)

1. นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมเพื่อเป็นคนดี และใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนและในสังคมอย่างมีความสุข

2. งานกิจการนักเรียน สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างกว้างขวาง

3. ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเอง มีความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4. องค์ประกอบการเรียนรู้้นอกจากการจัดการเรียนการสอนโดยตรงในห้องเรียนการเรียนรู้สามารถเกิดจากการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และสามารถทำได้กว้างขวางมาก

2.1.2 ความหมายและขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียน

มีคำพูดอยู่ 2 คำที่มักจะมีการเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่เสมอ คือ กิจกรรมนักเรียน (student activity) กับกิจการนักเรียน (student personal) ทั้งนี้เกิดจากคำในภาษาไทยคล้ายกันและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรมนักเรียน นั้นแท้ที่จริงก็เป็นส่วนหนึ่งของกิจการนักเรียนนั่นเอง ทั้งนี้จะเห็นได้จากความหมายของการบริหารกิจการนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า กิจกรรมนักเรียนไว้หลากหลาย พอสรุปได้ดังนี้

กัญญา สาทร (2516: 204) กล่าวว่า “การบริหารกิจกรรมนักเรียนหมายถึงการบริหารและการนิเทศบรรดากิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน”

พนัส หันนาคินทร์ (2538: 269) ได้สรุปงานบริหารกิจกรรมนักเรียนออกเป็น 4 อย่าง คือ การจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การรักษาระเบียบวินัยของ โรงเรียนและการบริการอื่น ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538: 132) ให้ความหมายที่เน้นด้านกิจกรรมการให้บริการด้านต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาบุคคล การจัดสภาวะแวดล้อม การพัฒนากิจกรรมการให้สวัสดิการ และบริการแก่นักศึกษา งานกิจกรรมนักเรียนนอกจากจะเสริมวัตถุประสงค์ของสถาบันด้วยการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังมุ่งเน้นพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพิ่มเติมจากสิ่งที่การศึกษาในชั้นเรียนไม่สามารถจัดให้ได้

นงเยาว์ กัลยาลักษณ (2541: 11) สรุปความหมายของงานกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า กิจกรรมนักเรียน หมายถึง การจัดดำเนินงานกิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยมีความคิดไตร่ตรองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แสวงหาความรู้อยู่เสมอ รู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

พูนสวัสดิ์ นาคเสน (2544: 10) ให้ความหมายของการบริหารกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า งานกิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้าประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี

วรเวทย์ บุญมา (2541: 12) กล่าวถึงการบริหารกิจกรรมนักเรียนว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน ขอบข่ายของการบริหารกิจกรรมนักเรียนขึ้นอยู่กับสภาพสังคม ชุมชน ขนาดและระดับของสถานศึกษา รวมทั้งทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ในสถานศึกษาด้วย

สันติ นิลหมื่นไวย (2546: 9) กล่าวถึงการบริหารกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้มีความก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน ให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้

ความสามารถ หรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวนักเรียน

ชาญวิทย์ โสภิตะชา (2546: 11) ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคน ให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวของเขาเองทั้งในขณะที่มีชีวิตในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงานอีกด้วย

จรัญ ชูชื่น (2547: 13) ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน และกิจกรรมนักเรียนทั้งหมดที่ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติพัฒนาตนเองตามความรู้ความสามารถ และเต็มศักยภาพของผู้เรียน

จากความหมายนี้จะเห็นว่าการบริหารกิจการนักเรียนเป็นการเสริมเติมเต็มให้การเรียนรู้ของนักเรียนนอกห้องเรียนทำให้การเรียนรู้กว้างขวางครอบคลุม และช่วยให้เด็กนักเรียนมีความเจริญงอกงามอย่างรอบด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย สติปัญญา และด้านสังคม อันเป็นจุดประสงค์สำคัญของการศึกษา

ขอบข่ายงานบริหารกิจการนักเรียน

จากความหมายดังกล่าวช่วยให้ระบุขอบข่ายงานบริหารกิจการนักเรียนได้อย่างชัดเจนและเป็นโครงสร้างโดยเฉพาะTripp (อ้างถึงใน ใจจริง บุญเรืองรอด,2542) ได้กล่าวไว้มี 4 ด้าน คือ

1. ด้านสวัสดิการหรือบริหาร ประกอบด้วย

- 1.1 บริการแนะนำ
- 1.2 บริการสุขภาพอนามัย
- 1.3 บริการทุนการศึกษา
- 1.4 บริการอาหาร

2. ด้านการควบคุม ประกอบด้วย

- 2.1 การรับนักเรียน
- 2.2 งานทะเบียนนักเรียน
- 2.3 งานหอพัก/ ที่พัก
- 2.4 การควบคุมวินัย

3. ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร (ใช้ในความหมายเดียวกับกิจกรรมนักเรียน)

- 3.1 คณะกรรมการนักเรียน
- 3.2 กิจกรรมกีฬา
- 3.3 กิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม
- 3.4 กิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน

4. ด้านการสอน (สนับสนุนการสอน) ประกอบด้วย

- 4.1 การปฐมนิเทศ/ ปักหมุดนิเทศ
- 4.2 การซ่อมเสริม
- 4.3 การสอนเวลาพิเศษ
- 4.4 วิทยาบริหาร (ห้องสมุด ทัศนศึกษา คอมพิวเตอร์)

การบริหารกิจการนักเรียนมีขอบข่ายกว้างขวางมาก เนื่องจากงานด้านกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้ามาอยู่ในโรงเรียนจนกระทั่งสำเร็จออกไป ดังนั้น ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนจึงมีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งขอบข่ายของงานบริหารกิจการนักเรียนในรูปแบบต่างๆ ดังนี้ คือ

เชาวน์ มณีวงษ์ (2527: 13) ได้แบ่งขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียน ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. งานกิจการนักเรียนที่เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการหรือนโยบายของรัฐบาล เช่น การรับนักเรียน งานทะเบียนนักเรียน วินัยและการลงโทษ
2. การจัดการบริหารต่างๆ เท่าที่โรงเรียนและผู้บริหาร จะพึงจัดให้ได้ตามกำลังความสามารถได้แก่ งานแนะแนว โครงการอาหารกลางวัน สุขภาพอนามัย สภานักเรียน

ดำรง ประเสริฐกุล (2542: 15) สรุปเกี่ยวกับขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนว่ามีขอบเขตในงานต่อไปนี้

1. ด้านการปกครอง เป็นการสร้างนิสัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสุขในการอยู่ร่วมกัน ประพฤติและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ เช่นการแต่งกายเรียบร้อยถูกระเบียบ เคารพในกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ
2. ด้านบริการและสวัสดิการ เป็นการอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้นักเรียนได้ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข มีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ เช่น การบริการสุขภาพอนามัย อาหารกลางวัน บริการแนะนำทุนการศึกษา สโมสรนักเรียน

3. ด้านกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน โดยตรงเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะพัฒนานักเรียนในทุกๆด้าน เช่น กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านศาสนา กิจกรรมด้านวัฒนธรรม กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ขอบข่ายงานการบริหารกิจการนักเรียน จะต้องอยู่บนพื้นฐานความเชื่อมั่นในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค การมีชีวิตอยู่ในสังคมที่ดี การมีประสบการณ์ที่ดีโดยครอบคลุมงานด้านต่างๆ คือ งานกิจกรรมนักเรียน งานวินัย และปกครองนักเรียน งานบริการและสวัสดิการนักเรียน โดยจัดให้เป็นไปอย่างเหมาะสมสามารถสร้างประโยชน์ให้กับทางโรงเรียนและสังคมต่อไป

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนา ปกป้อง และแก้ไขปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกี่ยวข้องกับขอบข่ายงานของฝ่ายกิจการนักเรียนโดยตรง ดังนั้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบงานที่จัดอยู่ในฝ่ายกิจการนักเรียนของทุกโรงเรียน

2.1.3 ความมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

งานกิจกรรมนักเรียนเป็นที่มุ่งส่งเสริมเต็มเต็มคุณภาพของผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้จริงเป็นการถ่ายโยงการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2538: 6) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้และชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปได้ด้วยดีมีความปกติสุขต่อไป
2. พัฒนาคูณลักษณะ การมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมให้ได้มากที่สุด

จรัญ ชูชื่น (2547: 14) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจและเต็มศักยภาพ เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียนที่กล่าวมาผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า
การบริหารกิจการนักเรียน มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเองและปรับตัวเข้ากับ
สิ่งแวดล้อม
2. เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ สติปัญญาของนักเรียนให้นักเรียนสามารถนำไปใช้
ให้เกิดประโยชน์ในการเรียน การประกอบอาชีพการงานในอนาคต

2.1.4 ปรัชญาของการบริหารกิจการนักเรียน

แนวคิดของกิจการนักเรียนในอดีต อาศัยแนวคิดจากการผสมผสานระหว่างลัทธิมนุษย
นิยมปฏิบัตินิยม และเครื่องมือนิยม และเครื่องมือนิยม ซึ่งในระยะต่อมาปรัชญาทั้ง 3 กลุ่มนี้ ได้
กลายเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ก่อให้เกิดปรัชญาของกิจกรรมนักเรียนขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.
2516 ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 สภาการศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้มีการปรับปรุงใหม่ โดยยึดถือสิ่ง
สำคัญ 3 สิ่งคือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล การยึดถือส่วนรวมเป็นสำคัญ และการยอมรับความ
ต้องการและความสนใจของนักเรียน เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินกิจการนักเรียน หลักปรัชญาของ
กิจการนักเรียนทั้ง 3 นี้ ได้เกิดบูรณาการใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นวิวัฒนาการขั้นหนึ่ง โดย 2 ประการแรก
ได้รวมกันเพื่อเป็นลัทธิมนุษยนิยม และปรัชญาข้อสุดท้ายที่ยอมรับความเป็นจริงและความสนใจ
ของนักเรียนได้กลายมาเป็นลัทธิปฏิบัตินิยม ในปัจจุบันพบว่ากิจการนักเรียนแยกออกเป็น 2
ลักษณะคือ

ลักษณะที่ 1 เป็นการบริหาร โดยครูอาจารย์เป็นเพียงผู้ดูแลให้คำปรึกษา

ลักษณะที่ 2 เป็นการพัฒนาการศึกษา โดยครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนได้
นำไป

พัฒนาด้านการเรียนการสอนให้นักเรียน การบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนนั้น
จำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานปรัชญา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและสามารถนำไปสู่ทิศทางที่
ตรงกัน สำหรับปรัชญาของการบริหารกิจการนักเรียน ได้มีการศึกษาสหรัฐอเมริกาได้กำหนด
ปรัชญาการบริหารกิจการนักเรียนไว้ 4 ข้อ ดังนี้คือ (พรชูลี คุณากร, 2533: 158)

1. นักเรียนควรมีการพัฒนา ทั้งทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา
2. นักเรียนควรมีความเจริญเติบโตทางสรีระซึ่งเขาจะรับผิดชอบต่อร่างกายตนเองและ
เจริญเติบโตด้วยตัวเอง
3. นักเรียนควรได้รับการยอมรับจากสังคมและควรได้ร่วมงานในฐานะที่เป็นบุคคลที่
สำคัญคนหนึ่ง

4. นักเรียนควรได้รับรู้ว่สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของการศึกษา และควรนำมาใช้ให้เกิดการพัฒนาการอย่างสูง

สรุปการบริหารกิจการนักเรียน โดยใช้ปรัชญาการบริหารกิจการนักเรียนนั้นเป็นไปเพื่อเสริมความรู้ความสามารถให้นักเรียนมีการพัฒนาการอย่างเต็มที่ต้องการของนักเรียนและจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียนและชุมชนต่อไป

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538: 32) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสามารถปกครองตนเองได้
3. เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนักเรียนนักศึกษา
4. เพื่อพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนนักศึกษา
5. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคต และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษารู้จักทักษะทางสังคม เสียสละทำงานให้ส่วนรวม
7. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาพัฒนาลักษณะนิสัยความกตัญญูและความคิดที่ดี
8. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษามีความสามัคคี

สันติ นิลหมื่นไวย (2546: 10) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา ตามลักษณะอันพึงประสงค์ของตลาดแรงงาน
2. ช่วยแก้ปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษา
3. ช่วยป้องกันปัญหาอันที่จะเกิดแก่นักเรียนนักศึกษา

2.1.5 หลักการดำเนินงานการบริหารกิจการนักเรียน

หลักในการดำเนินงานบริหารกิจการนักเรียน เพื่อมุ่งในการพัฒนาให้นักเรียนเจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน ฉะนั้น โรงเรียนควรจัดงานบริหารด้านกิจการนักเรียนให้ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา หลักในการจัดกิจการนักเรียนไว้โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1. โรงเรียนควรให้เด็กทุกคนที่อยู่ในวัยเรียน ได้เรียนและได้รับความยุติธรรมและความเสมอภาค เพราะการศึกษาช่วยให้เด็กนักเรียนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติและมีความพร้อมที่จะพัฒนาความฉลาด ตลอดจนรู้จักแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนด้วยตนเอง

2. โรงเรียนควรรับผิดชอบในการดูแลปกครองให้นักเรียนของตนอยู่ในระเบียบวินัยตามกฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนไม่ย่อหย่อนในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง
3. โรงเรียนควรส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพให้นักเรียนเรียนรู้เทคนิคการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้
4. โรงเรียนควรควบคุมดูแลเกี่ยวกับสวัสดิการของนักเรียนให้ได้รับความสุขสงบและก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อกัน
5. การบริหารใดๆ ก็ตามในสถานศึกษาควรจัดให้มีด้านวิชาการเพื่อให้นักเรียนได้ปรับตัวได้ ตลอดจนปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีมรรยาทอันดีงาม มีความสามัคคีในหมู่คณะ
6. งานกิจการนักเรียนถือเป็นสื่อกลางในการทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
7. โรงเรียนควนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของโรงเรียนที่ตั้งไว้
8. โรงเรียนควรปลูกฝังความคิดริเริ่ม ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ ให้เกิดกับตัวนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคมประชาธิปไตยต่อไป

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตอย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น เนื่องจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ส่งผลกระทบต่อคนในสังคมอย่างมากมาในรูปแบบต่างๆ ในสังคมโลกปัจจุบันปัญหาการครอบงำการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก ความเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เจริญเติบโตออกมาเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสาระสำคัญดังนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 4) ให้ความหมายของระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม

แนวคิดหลักในการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.2544: 3)

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและที่แตกต่างกันเนื่องจากความเป็นปัจเจกบุคคลนั่นเอง
 2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรของโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน
- พิชญ์มณเฑาะว์ ลีกำเนิดไทย (2544: 45-46).ให้แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

ในการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำแนวคิดการบริหารเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ 3 ประการคือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต เป็นแนวทางในการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและติดตามประเมินผลระหว่างการทำงาน จัดประชุมเพื่อนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ตามแนวคิดการประเมินแบบซิปโมเดล (Zipp Model) นอกจากนี้ยังได้นำหลักการแนะแนวและหลักจิตวิทยาตามแนวทางทฤษฎีมนุษยนิยมที่ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และเชื่อว่าทุกคนต้องการเป็นคนดีและพัฒนาตนให้สูงขึ้นเป็นแนวทางการจัดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของระบบการดูแลนักเรียน 3 องค์ประกอบคือ ปัจจัย กระบวนการและผลผลิต

2.2.1 วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 4) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

2.2.2. คุณค่าของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 5) ได้กล่าวถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาการความฉลาด ทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งเป็นรากฐานพัฒนาการความเก่ง (IQ) คุณธรรม จริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยรอบด้าน

5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจังด้วยความเอื้ออาทร

2.2.3. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 6) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่ายรวมทั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคน และผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. กรรมการ หรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยที่ต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน
5. โรงเรียน ควรจัดการอบรมให้ความรู้จิตวิทยาการแนะแนว และทักษะการให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหามากมาย ของนักเรียน แก่ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. ผู้ปกครองและเครือข่ายการร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม มีความมุ่งมั่นในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนในเชิงบูรณาการอย่างเข้มแข็งจริงจัง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีสาระสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

2.2.4. การประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. มาตรฐานงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 50-55) ได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 3 ด้าน คือ ด้านผลผลิตมี 4 มาตรฐาน 12 ตัวชี้วัด ด้านกระบวนการมี 4 มาตรฐาน 18 ตัวชี้วัด และด้านปัจจัยมี 5 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด รวมมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 13 มาตรฐาน 44 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1. มาตรฐานด้านผลผลิตหรือผู้เรียนมี 4 มาตรฐาน 12 ตัวชี้วัด

1. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัด

ก. มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน

ข. มีความฉลาดทางอารมณ์

ค. ไม่เสพสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา รวมทั้งไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

2. สามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการทำงาน

ตัวชี้วัด

ก. รู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่นจุดด้อยของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกรายวิชา

ค. มีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและได้ผลงานที่มีคุณภาพ

3. มีความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตนเอง

ตัวชี้วัด

ก. มีวัสดุอุปกรณ์ในการศึกษาเล่าเรียนเพียงพอ

ข. มีความสามารถในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

ค. สามารถหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองให้พ้นภัยจากบุคคลและสังคม

4. สามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและมีจิตสำนึกในการดูแลผู้อื่น

ตัวชี้วัด

- ก. มีความรู้และทักษะในการดูแลตนเองและผู้อื่นให้ปลอดภัย
- ข. มีกระบวนการทำงานที่สร้างความปลอดภัยให้กับตนเองและผู้อื่น
- ค. สามารถหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทั้งในและนอกโรงเรียน

1.2. มาตรฐานด้านกระบวนการมี 4 มาตรฐาน 18 ตัวชี้วัด

- 1 มีการบริหารและการจัดการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

- ก. จัดทำแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามแผนที่กำหนด
- ข. กำหนดนโยบายและจัดทำแผนกลยุทธ์ในการป้องกันแก้ไขปัญหาและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนโดยรอบด้าน
- ค. มีกระบวนการในการดำเนินงานและมีการจัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหาและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่หลากหลาย

- ง. นิเทศติดตามผลและประเมินเพื่อทบทวนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

- จ. จัดทำรายงานผลการประเมินเพื่อทบทวนนำผลการประเมินไปปรับปรุงและเผยแพร่

1.3 มีการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจมีเจตคติที่ดีและทักษะในการเป็นครูที่ปรึกษาเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

- ก. มีแผนพัฒนาครูที่มุ่งให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และดำเนินการตามแผน

- ข. มีการพัฒนาครูให้มีทักษะในการสังเกต การฟัง การสัมภาษณ์ และมีทักษะในการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

- ค. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.4 ครูที่ปรึกษาผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด

ก. มีการติดต่อประสานงานสัมพันธ์ระหว่างครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.5 มีกระบวนการ ช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ก. มีการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล และมีการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือมีปัญหา

ข. มีการช่วยเหลือนักเรียนและให้คำแนะนำปรึกษาเบื้องต้นได้แก่นักเรียน

ค. มีการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนและผู้ปกครอง

ง. มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนชุมชนและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบสหวิชาชีพ

จ. มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือแนะแนว

ฉ. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมทั้งด้านสุขภาพจิต ด้านเศรษฐกิจและบรรยากาศการเรียนรู้

ช. มีการจัดสภาพแวดล้อมจัดกิจกรรมและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้อต่อความปลอดภัยของนักเรียน

ซ. มีการจัดกฎเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติในเรื่องระบบประเมินนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง มีปัญหา ด้านความปลอดภัยและการคุ้มครอง

ณ. มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ ความสามารถ พัฒนาการ ตลอดจนข้อจำกัดด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ ของผู้เรียน

1.3. มาตรฐานด้านปัจจัยมี 5 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด

1.3.1 ฝ่ายบริหารมีความสามารถในการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัด

ก. ให้ความสำคัญและเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนและผดุงระบบ

ข. สามารถประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่าย

ค. สามารถ นิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อการทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3.2 ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีในบทบาทการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัด

ก. ตัวชี้วัดมีความรู้ความเข้าใจในภาระงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข. มีเจตคติที่ดีในการเป็นครูที่ปรึกษา มีความรัก ความเอื้ออาทร และเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน

ค. มีความรับผิดชอบมีการปฏิบัติที่แสดงถึงการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.3.3 ครูที่ปรึกษามีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวชี้วัด

ก. มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

ข. มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม และมีวิจรรณญาณในการรักษาความลับของนักเรียน

ค. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้พัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

1.3.4 ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรอบด้าน

ตัวชี้วัด

ก. มีการติดต่อสื่อสารและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข. มีการสร้างเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์และคุ้มครองสิทธิของนักเรียน

1.3.5 มีสถานที่ สภาพแวดล้อม อุปกรณ์เสริมการเรียนและการจัดกิจกรรมทางการศึกษาที่มีคุณภาพและพอเพียงโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนโดยรวมมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ก. มีศูนย์สารสนเทศที่เป็นข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในทุกด้านอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเป็นมาตรฐานสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ร่วมกัน

ข. มีคู่มืออุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ที่ทันสมัยและรอบด้านสำหรับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีสถานที่จัดเก็บที่ง่ายต่อการนำไปใช้

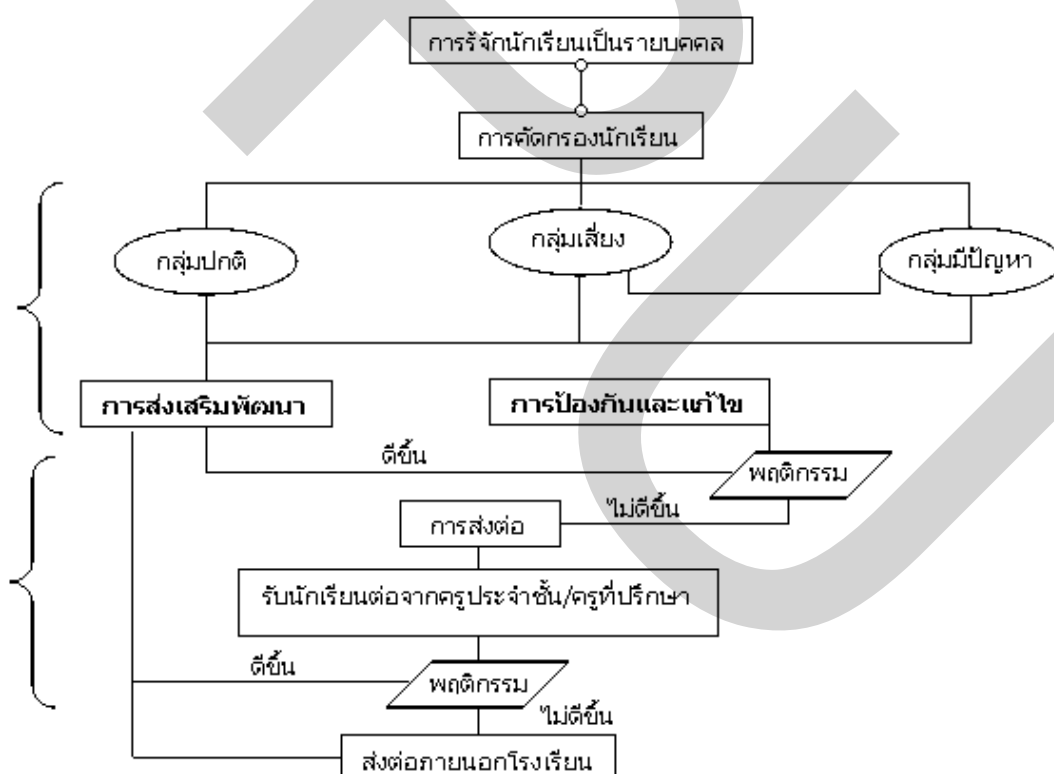
ค. มีอาคารเรียน อาคารประกอบ บริเวณโรงเรียนระบบสาธารณูปโภคที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน

2.3 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เป็นดำเนินงานโดยใช้หลักการคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) เพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนโดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนิน ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 36) ได้กำหนดรูปแบบกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นแผนภูมิดังนี้

ภาพที่ 2.3 กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547:36)

จากภาพ แสดงถึงกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 37-51) ได้กำหนดแนวปฏิบัติของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาไว้ดังนี้

2.3.1. การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 37) กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544: 20) และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 10) ให้ความสำคัญของการเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคลที่ตรงกันคือนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดากัน โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ๆคือ

1. ด้านความสามารถ แยกเป็น

1.1 ด้านการเรียนรู้

1.2 ด้านความสามารถอื่นๆ

2. ด้านสุขภาพ แยกเป็น

2.1 ด้านร่างกาย

2.2 ด้านจิตใจ -พฤติกรรม

3. ด้านครอบครัว แยกเป็น

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน

4. ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544: 20) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 37) เพิ่มข้อมูลพื้นฐานนักเรียนอีก 3 ด้าน คือ ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และด้านพฤติกรรมทางเพศ ส่วนวิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรรู้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุม ทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ที่สำคัญคือ

4.1 ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวกับนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษา พิจารณา ทำความรู้จักนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสังเกตบางประการก็ควรหา ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูคนอื่นๆ หรือเพื่อนๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่างๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการ ได้ รูปแบบและรายละเอียด ในระเบียบสะสมของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูล ด้านการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ระเบียบสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนจึงต้อง เป็นความลับและเก็บไว้อย่างดีมิให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเด็กอื่นๆ มารู้คั่นได้ หากเป็นไปได้ ควรเก็บไว้กับครูที่ปรึกษา และมีผู้เก็บระเบียบสะสมให้เรียบร้อย ระเบียบสะสมควรเก็บรวบรวม ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปีการศึกษาหรือ 6 ปีการศึกษา และส่งต่อระเบียบสะสมไปยังครูที่ ปรึกษาคณใหม่ในแต่ละตอน หรือจบ 6 ปีการศึกษา ก็ได้

4.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) โรงเรียนอาจนำเครื่องมืออื่นมาใช้แทนก็ ได้ แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมิได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัด กรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับสภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามี แนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือที่ กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนามาจาก The Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันโดยแพร่หลายทั้งในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดย แพทย์หญิง พรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความเที่ยงและความตรงของแบบประเมินและหาค่าเกณฑ์ มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ 1) ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมิน เด็ก 2) ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็ก และ 3) ชุดที่เด็กประเมินตนเอง ทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหา และจำนวนข้อ 25 ข้อ เท่ากัน ทางโรงเรียนอาจเลือกให้นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียวหรือใช้ควบคู่ กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อหาความแม่นยำยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียน ประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุด พร้อมกัน เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

4.3 วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ ในกรณีที่ข้อมูลนักเรียนจากระเบียบสะสมและแบบ ประเมินพฤติกรรมเด็กไม่เพียงพอหรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติม ครูที่ปรึกษาอาจใช้ วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่นๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และ การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นขั้นตอนแรกที่ครูที่ ปรึกษา ควรจัดทำข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในหลายๆ ด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม

นักเรียนให้มากที่สุดและจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ เพื่อทำการคัดกรองนักเรียนในความรับผิดชอบในขั้นต่อไป

2.3.2. การคัดกรองนักเรียน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544: 25) กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2547: 43) ให้ความหมายของการคัดกรองนักเรียน ที่ตรงกันว่า เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่ได้จัดทำขึ้น แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ปัญหาตามแต่กรณีการจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาก็ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อการช่วยเหลือซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยด่วน

ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) แม้จะนักเรียนจะรู้ว่าขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนๆ ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้ครูที่ปรึกษาก็ควรมีการประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลัก ดังนั้น โรงเรียนจึงมีการประชุมครูเพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรง

หรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 43)

จะเห็นได้ว่าขั้นตอนของการคัดกรองนักเรียน เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะถ้าครูที่ปรึกษาคัดกรองผิด ไม่อาศัยข้อมูลและเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด หรือสถานศึกษาไม่ตั้งเกณฑ์การคัดกรองให้ชัดเจน ก็จะทำให้ผลการคัดกรองนักเรียนคลาดเคลื่อน เป็นผลเสียต่อตัวนักเรียนและอาจเป็นปมด้อยในการรู้จักของผู้เรียนได้ ขั้นตอนของการคัดกรองนักเรียนจะช่วยให้จัดกลุ่มผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และสามารถทำการส่งเสริมหรือพัฒนาหรือแก้ไขที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างตรงเป้าหมาย

2.3.3. การส่งเสริมนักเรียน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544: 29) กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2544: 19) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 45) กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมนักเรียนที่ตรงกันคือ เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนในกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน มีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)
2. การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน (Classroom Meeting)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 48) ได้ให้ข้อควรตระหนักในการดำเนินกิจกรรมทั้งสองนี้ว่า

1. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครูประจำชั้นควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่นการตำหนินักเรียน หรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย ความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน
3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา

4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควรเป็นกิจกรรม หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

จากความสำเร็จวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมนักเรียน จะเห็นว่าขั้นตอนของการส่งเสริมนักเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การส่งเสริมนักเรียนสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาผู้มีส่วนรับผิดชอบในการส่งเสริมนักเรียน ควรตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริมนักเรียนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนักเรียนที่ปกติ มีความสามารถ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ขณะเดียวกันในกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาและกลุ่มเสี่ยง ก็ไม่ควรละทิ้งหรือเลยสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนในกลุ่มนี้ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองเพื่อให้เขากลับมาอยู่ในกลุ่มปกติ และโอกาสได้ทำกิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ ได้อย่างหลากหลายมากขึ้น ถ้าสถานศึกษามีแนวทางในการส่งเสริมผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ก็จะสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ ปัญหา ด้านผู้เรียนก็จะน้อยลงหรือหมดสิ้นไป นักเรียนก็จะมีคุณสมบัติตามความคาดหวัง เป็นกำลังอันสำคัญของชาติต่อไป

2.3.4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544: 32) กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 23) และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2547: 49) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกันคือเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา จำเป็นต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

วิธีการและเครื่องมือเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีหลายเทคนิค วิธีการแต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการคือ

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนเป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลง ทั้งในด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้การปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานดังนี้ จิตวิทยาวัยรุ่น ความต้องการพื้นฐาน ของมนุษย์ทั้งร่างกายและจิตใจ กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้นที่สำคัญๆคือ การสัมพันธภาพ การใช้คำถามและการรับฟังปัญหาทั้งเนื้อหาและความรู้สึก แนวทางในการแก้ไขปัญหานักเรียนในแต่ละลักษณะปัญหา

เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น ซึ่งควรศึกษาค้นคว้าจากเอกสารของหน่วยงานต่างๆ แนวทางดำเนินการครูที่ปรึกษาควรมีความพร้อมการให้การปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึที่ดีต่อนักเรียนตั้งแต่เริ่มจนจบการศึกษา โดยมีกระบวนการในการให้การปรึกษา คือ สร้างสัมพันธภาพ พิจารณาทำความเข้าใจปัญหา กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหา และการยุติปัญหา การที่จะเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดี มีคุณภาพนั้น ครูที่ปรึกษาควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปรึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ด้านต่างๆ

ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือโรงเรียนจัดอบรมให้ หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการเรียน หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนอกจากจะให้การปรึกษาเบื้องต้นแล้วการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็สำคัญเพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคนและผู้ปกครอง แนวทางในการดำเนินการครูที่ปรึกษา สามารถพิจารณากิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนได้หลายแนวทาง ซึ่งในที่นี้ สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็นคือ 1.การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2.การใช้กิจกรรมในห้องเรียน 3.การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 4.การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม 5. การใช้กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง สำหรับข้อ 2 ข้อ 3 และข้อ 5 ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการด้วยตนเอง ส่วนข้อที่ 1 และ 4 จำเป็น ต้องมีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าว ครูที่ปรึกษาสามารถขอคำแนะนำความคิดเห็นจากครูอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลยิ่งขึ้น การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรม ครูที่ปรึกษาควรคำนึงความเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะปัญหาบุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคนสภาพของชั้นเรียน/โรงเรียน/ชุมชน

ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่ การรักษาความลับเรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข ไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ-สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะให้เกียรตินักเรียน การบันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ใน

ที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้ โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ การแก้ไขปัญหาก็ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียวแต่อาจเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกันและวิธีการช่วยเหลือที่ประสบ

ความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่งก็อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล

ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษา จึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือที่ตายตัว เพียงแต่มีแนว กระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูที่ปรึกษาแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้ ฝึกฝน เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

2.3.5. การส่งต่อนักเรียน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544: 36) กรมสามัญศึกษา (2544: 27) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 51) ได้ให้ความสำคัญของการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา ที่ตรงกันคือ การดำเนินการโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการใน 4 ข้อนั้น อาจมีบ้างกรณีที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยไว้ให้บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โดยยากต่อการแก้ไข

การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น
2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง เป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไข ปัญหาที่ยากแก่การช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับผิดชอบให้การช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้องที่มีประสิทธิภาพหากเกิดกรณีที่ยากต่อการช่วยเหลืออีกก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน

แนวทางในการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษาส่งนักเรียนไปพบครูอื่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณา ในการส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษาดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษา จะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีใดๆ
2. นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ เป็นต้น

3. ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่นเกี่ยวกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยาควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

ความสำเร็จในการช่วยเหลือนักเรียน เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ ของนักเรียน ครูทุกฝ่ายและการสนับสนุนอย่างดียิ่งของผู้ปกครอง อีกทั้งหากมีจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียนเพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพมากขึ้น (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544: 39)

2.4. การปฏิบัติในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีขั้นตอน โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ปกครอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการดำเนินงานร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนที่เริ่มทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการเรียน ครอบครัว สังคม พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ปัญหาสุขภาพจิต และปัญหาอื่นๆอีกมากมาย การที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆเหล่านี้จึงจำเป็นต้องดำเนินงานตามวิธีการและองค์ประกอบของกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งต้องปฏิบัติต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ปีการศึกษามีการดำเนินงานโดยใช้หลักการบริหารเชิงระบบ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานคือการวางแผนปฏิบัติการ (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การร่วมกันติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน (Check) การนำผลประเมินมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง (Act) ดังนั้นจึงต้องมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ตามกำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานและผู้ปฏิบัติงานที่ชัดเจน

ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและชุมชนการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจึงได้ใช้หลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ Edward Deming หรือที่เรียกว่าหลักการเดิมของเดมมิง เรียกย่อ ๆ ว่า PDCA มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

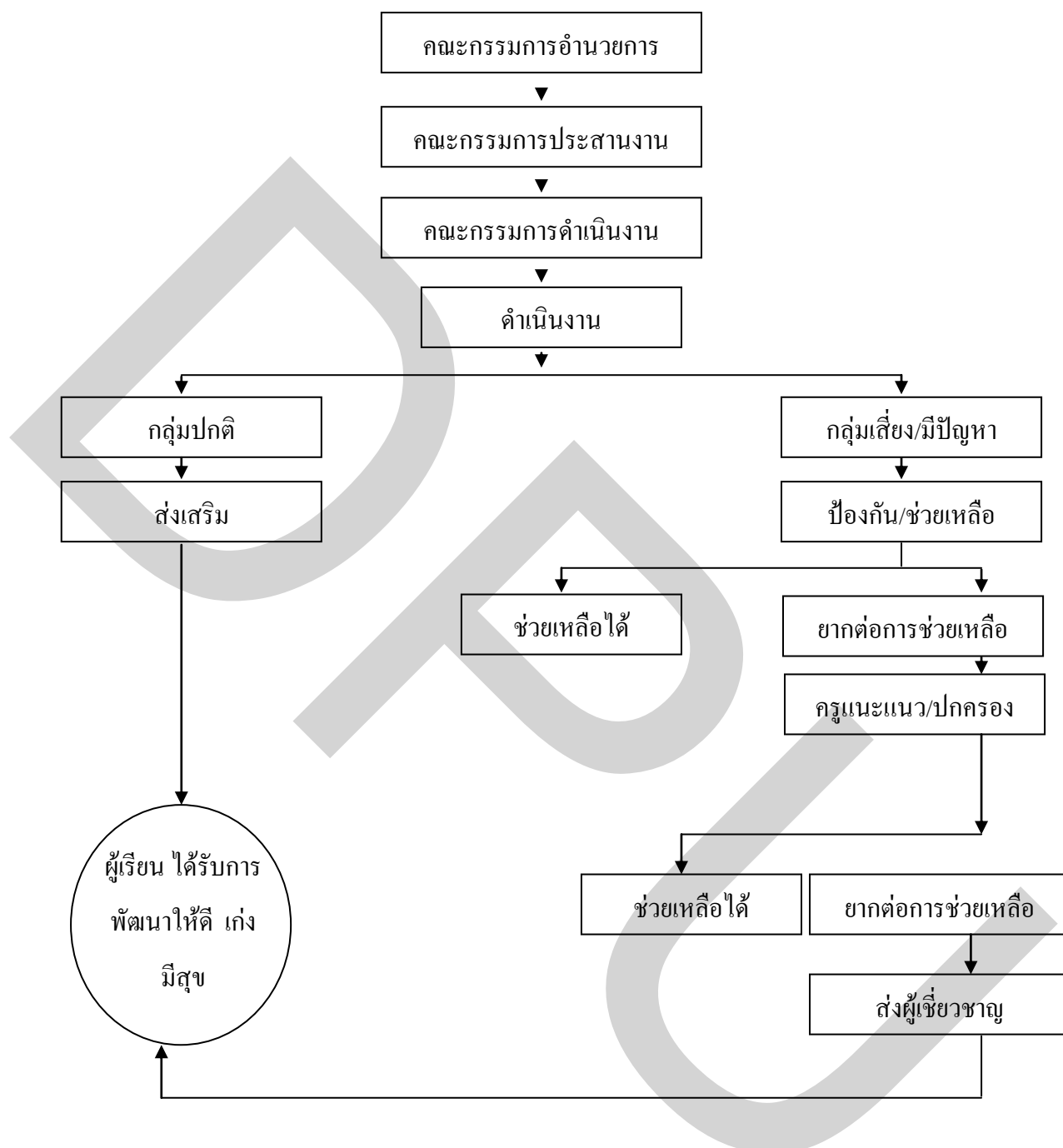
1. P หรือ Plan การวางแผนในการปฏิบัติงาน
2. D หรือ Do การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด
3. C หรือ Check การประเมินการปฏิบัติงาน
4. A หรือ Act การพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นทั้งคน กลุ่ม องค์กร (สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ)

พิชญ์มณีนธ์ ลีกำเนิดไทย (2544: 45-46) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

ในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำแนวคิดการบริหารเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ 3 ประการ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เป็นแนวทางในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และติดตามประเมินผลระหว่างการทำงาน จัดประชุมเพื่อนิเทศ ติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ตามแนวคิดการประเมินแบบซิปโมเดล นอกจากนี้ยังได้นำหลักการแนะแนวและหลักจิตวิทยาตามแนวทางทฤษฎีมนุษยนิยมที่ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และเชื่อว่าทุกคนต้องการเป็นคนดีและพัฒนาตนให้สูงขึ้น เป็นแนวทางการจัดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 องค์ประกอบคือ ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต

ดังนั้นการนำระบบการดูแลช่วยเหลือมาปฏิบัติในโรงเรียนจึงมีการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ซึ่งต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมาก ดังมีรายละเอียดการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.4 แผนภูมิโครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา: กรมสุขภาพจิต (2544: 73)

2.4.1. ขั้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน

เนื่องจากการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียนเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและกรมสามัญศึกษา ดังนั้นในการเตรียมการเพื่อให้เกิดความพร้อมและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดไว้เป็นนโยบายของโรงเรียนและจัดทำเป็นโครงการของโรงเรียนโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน พร้อมทั้งต้องนำเข้าแจ้งและหารือในการประชุมคณะกรรมการบริหารของโรงเรียน อีกทั้งต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานและกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวบรรลุผล ซึ่งในขั้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน มีขั้นตอนเพื่อเตรียมการดังนี้คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการ การกำหนดบทบาทหน้าที่และโครงสร้างของคณะกรรมการ และการวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนและจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการ

เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่ายครูทุกคนในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ร่วมทำกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอ ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งการสนับสนุนจากโรงเรียน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมให้ความรู้ และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและเทคนิคแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (กรมสุขภาพจิต, 2544: 13)

พิชญ์มณัฏ์ ลีกำเนิดไทย (2544: 48) ได้ให้แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพของบุคลากรในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ควรมีนี้นี้คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย และ หัวหน้าระดับชั้น ต้องมีความสามารถในการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่และให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ครูที่ปรึกษาต้องมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีความรู้ และความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ดังนั้นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ มีความชัดเจน ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

1. ประชุมหารือเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

2. แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสานงาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมนำ)

3. กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการประสานงาน และคณะกรรมการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ

คณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของระบบฯ ดังนั้นโครงสร้างของคณะกรรมการ การประสานงานการทำงานระหว่างคณะกรรมการและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในแต่ละคณะจึงต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกกิจกรรม ผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินงาน จึงเกี่ยวข้องกับระดับชั้น ทุกระดับชั้น

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนและครูอื่นๆ ให้การสนับสนุนเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนจะมีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่และบุคลากรผู้รับผิดชอบดังนั้นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีการกำหนดโครงสร้างบุคลากรเป็นคณะกรรมการหรือทีมงานเพื่อการทำงานร่วมกันเป็นทีมตามบทบาทหน้าที่ที่ได้กำหนดขึ้นสนับสนุนให้การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานหรือทีมงานจำนวน 3 คณะและมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการหรือทีมนำ

มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครองเป็นเลขานุการ คณะนี้มีหน้าที่กำหนดนโยบาย แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการทำงาน และมีการประชุมร่วมกัน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

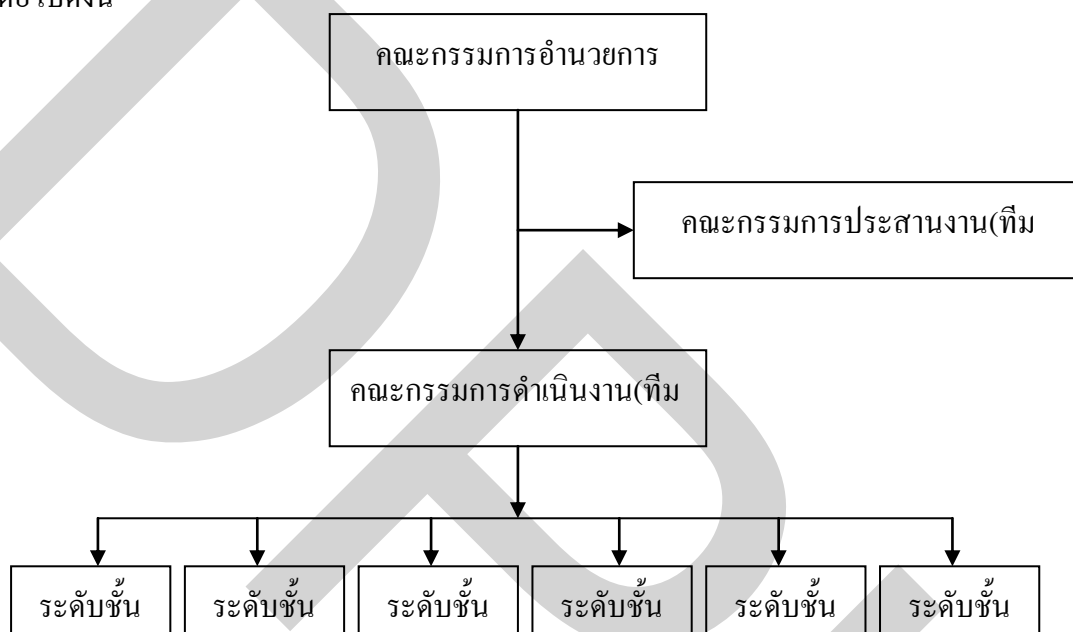
2. คณะกรรมการประสานงานหรือทีมประสานงาน

มีผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายปกครองเป็นประธาน เลขานุการคณะกรรมการ ประสานงาน อาจจะเป็นหัวหน้างานแนะแนวหรือโรงเรียนพิจารณาบุคคลตามความเหมาะสม คณะ นี้มีหน้าที่เสนอแผนการทำงาน จัดประชุม อบรมให้ความรู้แก่ครูสนับสนุนการทำงานของครูที่ ปรีกษา รายงานผลการทำงานต่อผู้บริหารหรือคณะกรรมการอำนวยการ และเชื่อมโยงการทำงาน ระหว่างคณะกรรมการอำนวยการกับคณะกรรมการการดำเนินงาน มีการประชุมร่วมกันอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง

3. คณะกรรมการการดำเนินงาน

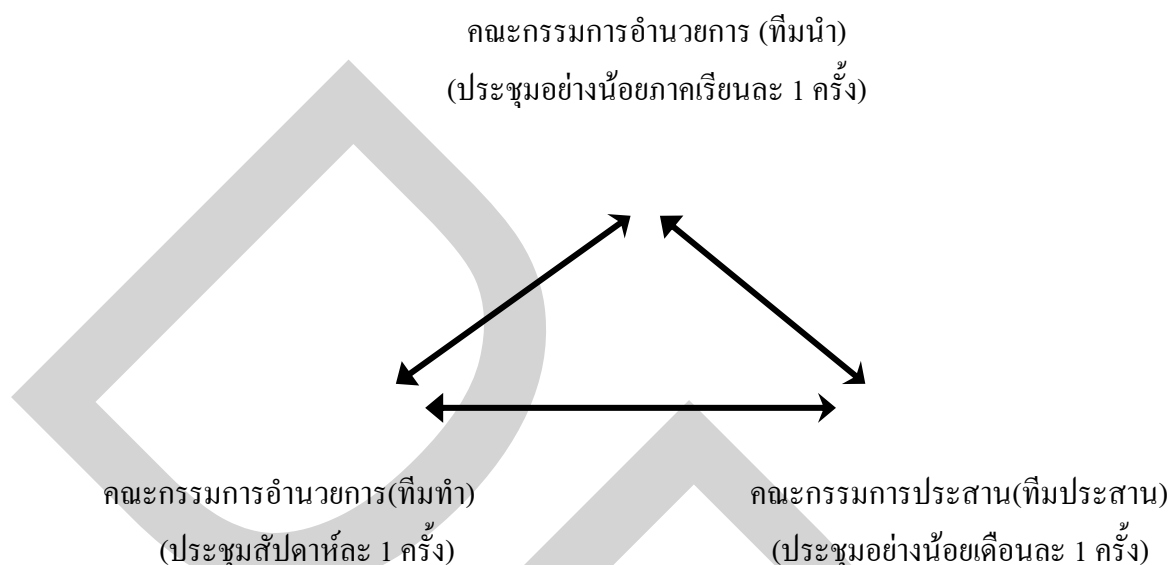
มีหัวหน้าระดับแต่ละระดับเป็นประธาน จึงมีคณะกรรมการ 3 หรือ 6 คณะตาม ระดับชั้น ส่วนเลขานุการ ให้แต่ละระดับชั้นพิจารณาตามความเหมาะสม คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะครูที่ปรีกษามีบทบาทในการดำเนินงานตาม กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ประการ และมีการประชุมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อ ติดตามผลการทำงาน การแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการทำงาน การขอความร่วมมือต่างๆ (พิชญ์ มณชนันท์ ลีกำเนิดไทย,2544: 48-49)

ซึ่งคณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 3 คณะ มีโครงสร้างคณะกรรมการ
การประสานงานการทำงาน องค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในแต่ละคณะดังแผนภูมิ
ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.4 1 โครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : กรมสุขภาพจิต (2544ก: 45)

ภาพที่ 2.4.2 ความสัมพันธ์ของการทำงานแบบร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประสานของคณะกรรมการ

ที่มา : กรมสุขภาพจิต (2544ก: 45)

โครงสร้างและบทบาทหน้าที่บุคลากรแต่ละคณะกรรมการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งมี 3 คณะดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียด โครงสร้าง องค์ประกอบ และบทบาทหน้าที่ แต่ละคณะกรรมการดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)
 2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสานงาน)
 3. คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)
1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ประกอบด้วย
ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธานกรรมการ
รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย	กรรมการ
หัวหน้าระดับชั้น	กรรมการ
หัวหน้าแผนงานโรงเรียน	กรรมการ
ผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชน	กรรมการ
หัวหน้างานแนะแนว	กรรมการ

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่

- (1) กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- (2) แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมคณะกรรมการ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- (3) นิเทศ ติดตาม กำกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนและระดับชั้น
- (4) อื่นๆ ที่โรงเรียนกำหนดเพิ่มเติม

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ประกอบด้วย

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง	ประธานกรรมการ
หัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น	กรรมการ
หัวหน้างานพยาบาล-อนามัย	กรรมการ
ครูงานแผนงานสารสนเทศ	กรรมการ
ครูในฝ่ายปกครอง	กรรมการ
หัวหน้างานแนะแนวหรือโรงเรียนพิจารณา	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่

1. ปฏิบัติงานในฐานะเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 2. ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
 3. จัดเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานและรับผิดชอบจัดประชุมชี้แจงและฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร
 4. จัดการประชุมปรึกษาหารือคณะกรรมการในงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
 5. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน
 6. อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
3. คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) แยกเป็น 6 คณะตามระดับชั้น (หากระดับชั้นใดมีจำนวนครูมากให้จัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้อีก) ประกอบด้วย

หัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น	ประธานกรรมการ
รองหัวหน้าระดับชั้น	รองประธานกรรมการ
ครูประจำวิชาในระดับชั้นและครูอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
ครูแนะแนว	กรรมการ
ครูที่ปรึกษาในระดับชั้น	กรรมการ

โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม

กรรมการและเลขานุการหน้าที่

1. ประสานงานผู้เกี่ยวข้อง ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับคณะกรรมการดำเนินงานในระดับชั้น

2. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น

3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำเสนอทีมประสาน

4. ประชุมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

5. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในงานประจำของตน

6. อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

หมายเหตุ คณะกรรมการ บุคลากร และบทบาทหน้าที่ โรงเรียนปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมนอกจากนี้แล้วยังได้กำหนดบทบาทของบุคลากรในคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชา ครูอื่นๆ และครูแนะแนว ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าระดับชั้นและครูที่ปรึกษา

1. หัวหน้าระดับชั้น บทบาทหน้าที่

1.1 ติดตามกำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

1.2 ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 ติดตามกำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

1.4 ติดตามกำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

1.5 ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.6 จัดประชุมครูในระดับชั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.7 ประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือรายกรณี

1.8 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำรายงาน ประเมินผลของระดับชั้นส่งผู้บริหารโรงเรียนโดยผ่านทีมประสาน

1.9 อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่

2.1 ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการส่งเสริม ป้องกันปัญหาและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวหรืออื่น ๆ

2.2 ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวทางที่กำหนด คือ

2.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2.2 การคัดกรองนักเรียน

2.2.3 การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

2.2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.2.5 การส่งต่อ

2.3 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี

2.4 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และประเมินผลรายงานหัวหน้าระดับชั้นอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. การวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนและจัดทำแผนการปฏิบัติการ

3.1 วิเคราะห์สภาพพื้นฐานของโรงเรียน โดยใช้แบบประเมินหรือแบบสำรวจการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือแบบสอบถามความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเอง เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนในด้านต่างๆ ของโรงเรียนที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักเรียนและข้อเสนอแนะของครูอาจารย์รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนและการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4.2. ขั้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน

ในขั้นตอนนี้ผู้บริหารโรงเรียนเริ่มดำเนินการ โดยการพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยวิธีการดังนี้

1. สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากรโรงเรียนดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรโดยจัดในลักษณะ

1.1 ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในโรงเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความยินดีร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ฝึกอบรมบุคลากร โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ มีเทคนิคหรือทักษะต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

1.3 ประชาสัมพันธ์งานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

1.4 ประเมินผลงานการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

2. การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2544: 47) ได้ให้แนวทางการดำเนินการศึกษาตามระบบดูแลช่วยเหลือครูที่ปรึกษาจะมีบทบาทและความสำคัญมากเพราะตลอดกระบวนการในการดำเนินงานเป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาที่ต้องทำการประสานงานหรือขอความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้ช่วยฝ่ายปกครอง หัวหน้าระดับชั้น ครูทุกคนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ปกครอง ซึ่งจะมีวิธีการดำเนินงาน เครื่องมือ ที่เป็นขั้นตอนต่างๆ

พิศวาส ยุติธรรมดำรง (2544: 84-90) ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนสายปัญญา ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่องไว้ในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดำเนินการ โดยศึกษาด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและมีวิธีการดำเนินการโดย

1.1 จัดทำระเบียบสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก

1.2 มอบหมายให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการ

ครูที่ปรึกษา ศึกษาข้อมูลนักเรียนจาก ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ผลการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนประจำปี สมุดประจำตัว (รพ.4ต/ป) การสัมภาษณ์นักเรียน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การพูดคุยกับครูประจำวิชา การเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อใช้เก็บข้อมูลนักเรียนทุกระดับชั้น เพื่อจะได้เก็บข้อมูลในการศึกษานักเรียน

2. การคัดกรองนักเรียนเพื่อแยกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา มีวิธีการดำเนินการที่ต่อเนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลคือ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียบสะสมและสรุปผลจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ออกมาเป็นคะแนนของนักเรียนแต่ละคน

2.2 คัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา จำแนกพฤติกรรมด้านต่างๆ ดังนี้คือ ปัญหาด้านการเรียน ด้านสุขภาพจิตและอารมณ์ ด้านความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง การปรับตัวกับเพื่อน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียน ด้านสัมพันธ์ทางสังคม และด้านความสามารถพิเศษ

2.3 รายงานผลการคัดกรองต่อหัวหน้าระดับชั้นและนำเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน

2.4 ให้นักเรียนทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) ในภาคเรียนที่ 2

2.5 ครูที่ปรึกษาสรุปผลการคัดกรองนักเรียนและรายงานต่อหัวหน้าระดับชั้นและนำเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน ได้ดำเนินการส่งเสริมนักเรียนโดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

3.1 จัดกิจกรรมโฮมรูมทุกระดับชั้นสัปดาห์ละ 1 คาบ โดยมีคู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีบันทึกการโฮมรูมของครูที่ปรึกษา และจัดเพิ่มขึ้นเป็นสัปดาห์ละ 2 คาบในภาคเรียนที่ 2

3.2 จัดประชุมอบรมนักเรียนทุกระดับชั้นสัปดาห์ละ 1 คาบ

3.3 จัดโครงการ “สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน” ให้มีการประชุมผู้ปกครองโดยมีวัตถุประสงค์และการดำเนินการดังนี้

3.3.1 เตรียมความพร้อมในการดำเนินการโดย จัดทำเอกสารประชุมครูอาจารย์ และกรรมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียน

3.3.2 การดำเนินการประชุมผู้ปกครองโดยมีกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ ดังนี้ ชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โดยฝ่ายบริหาร ผู้ปกครองพบครูที่ปรึกษาตามห้องเรียน

3.3.3 ประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน (Classroom Meeting) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงผลการเรียน และมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อปรึกษาปัญหาร่วมกัน

3.3.4 ครูที่ปรึกษาพบผู้ปกครองเป็นรายกรณี

3.3.5 โรงเรียนจัดให้หัวหน้าหมวดวิชาและหัวหน้างานทะเบียนวัดผลให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาการเรียน การแก้ไข 0, ร, มส และ มผ

3.3.6 ครูที่ปรึกษาสรุปผลการจัดการกิจกรรมประชุม ผู้ปกครองในชั้นเรียน (Classroom Meeting) ส่งคณะกรรมการทีมประสานเพื่อนำเสนอผู้บริหารโรงเรียน

4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องดำเนินการโดย

4.1 ให้การปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ประสบปัญหา

4.2 ดำเนินการช่วยเหลือไปตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหา

4.3 ประสานงานกับครูที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาของนักเรียน

4.4 รายงานให้ผู้อำนวยการโรงเรียนทราบถึงผลการช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหา

4.5 จัดกิจกรรมและประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน คือ การจัดกิจกรรมในห้องเรียนโดยครูประจำวิชาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นและแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียนเลือกได้ตามความถนัดและความสนใจ จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการเรียนและความประพฤติ จัดกิจกรรมซ่อมเสริมโดยฝ่ายวิชาการ ครูที่ปรึกษาอาจารย์แต่ละวิชาให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อติดต่อสื่อสารและแจ้งเรื่องการเรียน การจัดกิจกรรมของโรงเรียน และการขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง

5. การส่งต่อ มีการส่งต่อ 2 ลักษณะ คือ การส่งต่อภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดยมีวิธีการดังนี้

5.1 ประสานงานกับครูที่เกี่ยวข้อง ในการส่งต่อนักเรียนไปรับความช่วยเหลือในกรณีที่ยากต่อการแก้ไขของครูที่ปรึกษา

5.2 สรุปปัญหาที่พบ แจ้งให้ครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องทราบและรายงานต่อผู้อำนวยการโรงเรียน

5.3 ทำบันทึกหลักฐานการส่งต่อนักเรียน

5.4 ครูอาจารย์ที่รับนักเรียนส่งต่อ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและแก้ไขปัญหาตามสภาพปัญหาของนักเรียน

5.5 หากปัญหาของนักเรียนยากต่อการแก้ไขจะมีการประสานส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกตามสภาพของปัญหา

5.6 ติดตามดูแลว่านักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นหรือไม่

6. จัดประชุมคณะกรรมการที่มประสานเป็นประจำทุกสัปดาห์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โรงเรียนจัดประชุมทบทวนการดำเนินงานของคณะกรรมการต่างๆ ของโรงเรียนเป็นระยะ

2.4.3. ขึ้นกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

ระบบหรือการดำเนินงานในองค์กรใดๆ ก็ตามจะมีประสิทธิภาพได้ต้องมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและจัดทำรายงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

ในการกำกับ ติดตาม และการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังนั้นการประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงประเมินทั้ง 3 ด้าน ซึ่ง พิสวาส ยุติธรรมดำรง (2544: 93) ได้ใช้รูปแบบของการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปโมเดล (CIPP Model) ตามกรอบแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam : CIPP Model) โดยทำการประเมิน 4 ขั้นตอนคือ

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินความเกี่ยวข้องกับนโยบาย ปรัชญา เป้าหมาย แรงกดดันทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ตลอดจนความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่างๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการจัดดำเนินการ โครงการให้เหมาะสม

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินขณะดำเนินงาน ประเมินความก้าวหน้าของโครงการ ศึกษาปัญหาและอุปสรรค จุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขการดำเนินงานให้เหมาะสม

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลหลังจากการดำเนินงานโครงการสิ้นสุดลงแล้ว ว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อไป

ด้านปัจจัย ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นที่ครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นครูแนะแนวในเบื้องต้น ดังนั้นการประเมินด้านปัจจัยในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงประเมินผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา โดยประเมินในด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ความรู้สึกที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีวิธีการที่หลากหลายและเครื่องมือที่แตกต่างกัน โดยประเมินว่ามีความเหมาะสมเพียงใด จากความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา เพราะครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการเองทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

ด้านผลผลิต เป็นการประเมินปริมาณนักเรียนในกลุ่มที่มีปัญหา ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง หลังการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสัมพันธ์กับคุณภาพนักเรียน ทั้งนี้ในด้านคุณภาพนักเรียนจะมีการรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็น ความรู้สึกของครูต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมนักเรียนในด้านต่างๆ คือด้านความสามารถในการเรียน ด้านสุขภาพ หรือด้านครอบครัว การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อครูที่ปรึกษา และเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นต้น (พิชญ์มณเฑาะว์ ลีกำเนิดไทย, 2544: 46-47)

จากแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับติดตามและประเมินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ในการประเมินโรงเรียนจึงแบ่งการประเมินออกเป็นสองลักษณะคือ การประเมินเพื่อทบทวนและการประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินเพื่อทบทวน

โรงเรียนจัดให้มีการประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานเพื่อให้ได้ทราบข้อมูลที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางดำเนินงานดังต่อไปนี้

พิสวาส ยุติธรรมดำรง (2544: 96-97) ได้ให้วัตถุประสงค์ของการประเมินไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินงาน ได้แก่ บุคลากร เทคนิควิธีการ งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์

3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน

4. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544: 12-17) ได้ให้แนวทางในการดำเนินการประเมินไว้ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพระบบช่วยเหลือนักเรียน และการดำเนินงานของครู-อาจารย์ในแต่ละระดับชั้น

2. การดำเนินการประเมินแต่ละระดับชั้น โดยผู้ได้รับคำสั่งแต่งตั้งหรือผู้แทนครูในแต่ละระดับชั้นได้รับการอบรมหรือมีความรู้ทักษะในการประเมิน

3. นำผลดังกล่าวมาปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

4. ดำเนินการประเมินคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับชั้น ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5. ผู้ทำหน้าที่ประเมินจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพของแต่ละระดับชั้นส่งคณะกรรมการประสานงาน เพื่อรายงานในโรงเรียนดังนี้

1. ส่งผู้แทนครู-อาจารย์ในแต่ละระดับชั้นเข้ารับการอบรมทักษะในการประเมินเพื่อ ทบทวน

2. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมินเพื่อทบทวนการดำเนินงาน โครงการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษา เป็นการประเมินข้ามระดับชั้นประกอบด้วย

2.1 คณะกรรมการอำนวยการ โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธานกรรมการ รองผู้อำนวยการฝ่ายทั้ง 4 ฝ่าย คือ วิชาการเป็นรองประธาน ฝ่ายบุคลากรและนโยบายและแผน ฝ่าย งบประมาณและพัสดุ เป็นกรรมการ ฝ่ายการบริหารทั่วไปเป็นกรรมการและเลขานุการ หัวหน้างาน กิจกรรมนักเรียนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2.2 คณะกรรมการฝ่ายตรวจประเมินเพื่อทบทวนการดำเนินงาน โดยมีหัวหน้าระดับชั้นและผู้แทนครูอาจารย์ ที่ได้เข้ารับการอบรมทักษะในการประเมินผู้ตรวจประเมินมีบทบาทหน้าที่คือ ศึกษาเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของโครงการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประชุมวางแผน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เตรียมประเด็นสำคัญ คำถาม ขอบข่ายข้อมูลที่ต้องการ ตรวจสอบเอกสาร ข้อมูลและสรุปข้อค้นพบจากข้อมูลหลักฐาน เปรียบเทียบ กับเกณฑ์ รายงานผลการตรวจประเมินเบื้องต้น นำเสนอระดับชั้น พร้อมทั้งเสนอแนะความสำเร็จที่พบและสิ่งที่ต้องปรับปรุงพัฒนาและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการ

2.3 คณะกรรมการฝ่ายรับการตรวจประเมิน โดยมีหัวหน้าระดับชั้นและครูที่ปรึกษาเข้ารับการประเมิน มีบทบาทหน้าที่คือ จัดเตรียมระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ผลการคัดกรองนักเรียน บันทึกการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน รายงานสรุปข้อมูลของห้อง สมุดบันทึกการโฮมรูม ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจัดรวบรวมให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน

2. การประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปงาน

2.1 ครูที่ปรึกษาแต่ละคนจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอหัวหน้าระดับชั้น (ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน) ทุกสิ้นภาคเรียน

2.2 คณะกรรมการดำเนินงานแต่ละระดับชั้นจัดทำรายงานสรุปเป็นระดับชั้น เสนอคณะกรรมการประสานงาน

2.3 คณะกรรมการประสานงานสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหัวหน้าระดับชั้นและจากการประเมินเพื่อทบทวนของแต่ละระดับชั้น มาจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ เป็นภาพรวมของโรงเรียน เสนอคณะกรรมการอำนวยการ

2.4 คณะกรรมการอำนวยการดำเนินการ ดังนี้

2.4.1 การประชุมพิจารณา รายงานคณะกรรมการประสานงานเพื่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

2.4.2 นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการประสานงานและคณะกรรมการดำเนินงานทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย ภาคเรียนละ 2 ครั้ง

2.5 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

ข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 ตั้งอยู่เลขที่ 45 หมู่ที่ 9 ตำบลพิชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ทั้งหมด 20 ไร่ ตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 ซึ่ง นายสมหมาย แก้วสวัสดิ์ กรรมการผู้จัดการบริษัทวิศกรเรียปาร์คจำกัด มอบโฉนดที่ดินจำนวน 20 ไร่ ให้แก่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ขณะนั้น นายโกวิทย์ วรพิพัฒน์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ขณะนั้น นายโกวิทย์ วรพิพัฒน์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสามัญศึกษา รับโฉนดที่ดินแล้วได้หารือกับนายสุทธิ เพ็งปาน ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในขณะนั้นและนายสมหมาย แก้วสวัสดิ์ เกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการ แล้วตกลง

ให้เปิดรับสมัครนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ทันปีการศึกษา 2535 อันเป็นปีที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถมีพระชนมายุ 60 พรรษา นายสุทธิ เฟื่องปาน จึงได้มอบหมายให้นายพจ อุบลเลิศ เป็นผู้ประสานงานเตรียมการในการรับสมัครนักเรียนรุ่นแรกตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ซึ่งต่อมาเดือนมีนาคม พ.ศ. 2535 กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศตั้งโรงเรียนตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ รุ่นแรกซึ่งมีนายพจ อุบลเลิศ เป็นผู้บริหารคนแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติฯ และเป็นจุดสัปดาห์ให้นักเรียนในเขตรอบนอกกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเข้าไปเรียนในกรุงเทพมหานคร ส่วนในปีการศึกษา 2535 ได้รับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 342 คน เป็นนักเรียนชาย 184 คน นักเรียนหญิง 158 คน มีครูประจำการ 7 คน ครูอัตราจ้าง 2 คน และนักการภารโรง 2 คน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี เป็นโรงเรียนในเครือของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย อันดับที่ 4 จากทั้งหมด 11 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
2. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี
3. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ
4. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี
5. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
6. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เพชรบูรณ์
7. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี
8. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สระบุรี
9. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จิระประวัดี นครสวรรค์
10. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี
11. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นครศรีธรรมราช

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2535 โรงเรียนได้รับพระราชทานพระราชนุญาต ให้ใช้ชื่อนำหน้าโรงเรียน “นวมินทราชินูทิศ” ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ลงวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2535 โรงเรียนใช้ชื่อพระราชทานนำหน้าว่า “นวมินทราชินูทิศ” มีทั้งหมด 9 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
2. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
3. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา
4. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย
5. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2

6. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
7. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี
8. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ
9. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี

ปัจจุบันโรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีชื่อเสียงเป็นที่ยกย่องและยอมรับของประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ด้วยความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนนับตั้งแต่ นายพอง อุบลเลิศ นายคงวุฒิ ไพบูลย์ศิลป์ นายมงคล อนุรักษ์ นายกุศล กลแกม นายโชวันันต์ มารุตวงศ์ นางสาวประทุม จิรัชยากุล และผู้บริหารสถานศึกษาคนปัจจุบัน และด้วยความร่วมมือร่วมใจของครู นักเรียน สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีอุปการคุณ (ข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ปีการศึกษา 2554: 4-5)

ตารางที่ 2.5 จำนวนนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี
ปีการศึกษา 2554

นักเรียน	ชาย	หญิง	รวม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	277	200	427
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	255	200	455
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	180	195	375
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	155	250	405
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	92	158	250
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	122	148	270
รวม	1,032	1,128	2,160

ที่มา: งานทะเบียนวัดผล ฝ่ายบริหารงานวิชาการ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย
ปทุมธานี (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2554)

วิสัยทัศน์

โรงเรียนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คู่คุณธรรม รักวัฒนธรรมไทย สร้างจิตสวดใส กาย
แข็งแรง แหล่งสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ

พันธกิจ

1. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม รักความเป็นไทย
2. พัฒนาคูและบุคลากรสู่มาตรฐานวิชาชีพ
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการ
4. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริ

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยมีความสุขกาย
และสุขภาพจิตที่ดี ห่างไกล ยาเสพติด รักความเป็นไทย

2. ครูและบุคลากรปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ
3. โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่ดี
4. ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตตามแนวพระราชดำริ

นโยบายของโรงเรียนนวมินทราชูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

โรงเรียนนวมินทราชูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี กำหนดนโยบาย ดังนี้

1. พัฒนาองค์กร โครงสร้างและงานบริหารงานอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับการปฏิรูป
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2545

2. บริหารการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ

3. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม มีความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นที่ยอมรับของสังคม
4. ส่งเสริมบุคลากรให้มีการพัฒนาตามศักยภาพ

4.1 พัฒนาระบบการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพ
ผู้เรียน

4.2 ใ้บุคลากรตระหนักในความเป็นไทยและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย สร้าง
จิตใจ กายแข็งแรง แหล่งสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

หัตถพงศ์ งานดี (2551) เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนวัดโนทัยพายัพเลือกพิจารณาบุคลากรเข้ามาทำงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องมีประสบการณ์และรับราชการมาเป็นเวลานาน มีการประชุมบุคลากรเป็นระยะโดยให้หัวหน้าระดับเป็นผู้ติดตามการดำเนินงานมีการเชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาให้ความรู้และให้ข้อคิดในวันปฐมนิเทศนักเรียน โรงเรียนธีรภานุรักษ์บ้านโอง มี การประกาศคุณความดีของนักเรียนตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ มีการจัดแบบโรงพักจำลองขึ้นภายในโรงเรียน โรงเรียนไหล่หินวิทยามีการประชุมคณะครูและบุคลากรสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีการขึ้นป้ายประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผลงานดีเด่นของนักเรียนและกิจกรรมเด่นต่างๆ ไว้ที่หน้าโรงเรียน มีการจัดทุนอาหารกลางวัน ทุนค่าเล่าเรียนแก่เด็กที่เรียนดีแต่ฐานะยากจน

เรืองยศ ครองศรี (2550) เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิโรจน์ สุรสาคร (2550) เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก การพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ได้แก่ การจัดทำโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การร่วมมือกับ

หน่วยงานภายนอกในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน การเพิ่มเติมนวัตกรรมและสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร

สนาม ทับทิมใต้ (2548) เรื่อง การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการพิจารณามาตรฐานตัวชี้วัดงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประเมินผลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการสรุปผลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง (2) การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการกำหนดมาตรฐานงานระบบดูแลช่วยเหลือดูแลนักเรียนแตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (3) ปัญหาในการ บริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ครู ยังขาดความรู้ ขาดผู้นำ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ โรงเรียนต้องแต่งตั้งคณะทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการแก่ครู ผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและโรงเรียนคอยกำกับติดตามการดำเนินงาน

ขมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา (2548) เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการประเมินตนเอง ด้านความสามารถในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีปัญหาระดับน้อย ส่วนแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการบริหาร ผู้บริหารควรบริหารระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยตนเอง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน ด้านการคัดกรองนักเรียน ระบบการคัดกรองนักเรียนสามารถแก้ไขนักเรียนได้ตรงกับปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรมีระบบการส่งเสริมนักเรียนอย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณรองรับ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหโรงเรียนควรมีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมมีแผนงาน โครงการกิจกรรม และงบประมาณรองรับ ด้านการส่งต่อเห็นว่าโรงเรียนควรมีระบบการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างชัดเจน ส่วนใน

ด้านการดำเนินการอื่นๆ พบว่า โรงเรียนควรมีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ชาติรี สุขช่วย (2548) เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและแต่ละขั้นตอน คือ ขั้นการเตรียมและวางแผนดำเนินงาน ขั้นการปฏิบัติตามแผน ขั้นการกำกับติดตามประเมินผลและรายงาน และขั้นการปรับปรุง พัฒนา และดำเนินการให้เหมาะสม การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันทั้งโดยรวมและในแต่ละขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน ส่วนครูเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการปฏิบัติตามแผน ขั้นการกำกับติดตาม ประเมินผลและรายงาน และขั้นการปรับปรุง พัฒนา และดำเนินการให้เหมาะสม และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ขั้นการเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน และผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันทั้งโดยรวมและในแต่ละขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเห็นว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ทั้ง 4 ขั้นตอน

สมพงษ์ แก้วอาจ (2547) เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ผลการวิจัยสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ภทรีธา ดังก้อง (2547) เรื่อง การศึกษาผลสำเร็จการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสหวิทยาเขตเวียงโกศัย 1 จังหวัดแพร่ พบว่า บริบทในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านบุคลากรและสภาพแวดล้อมในชุมชนมากกว่า โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การจัดงบประมาณการดำเนินงาน การจัดทำโครงการ แผนปฏิบัติงาน ปฏิทินการปฏิบัติงาน การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ มีการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน จัดกิจกรรมให้นักเรียนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมในและนอกห้องเรียน

ส่งต่อภายในนักเรียนที่มีปัญหาขาดต่อการดูแลช่วยเหลือ นอกจากนี้พบว่า มีการดำเนินงาน การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานโดยคณะกรรมการประสานงานรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร โรงเรียน ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ได้แก่ การขาดงบประมาณและยานพาหนะในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ผลการเปรียบเทียบผลสำเร็จของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสหวิทยาเขตเวียงโกศัย จังหวัดแพร่ ผลสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า ไม่แตกต่างกัน ผลสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายกลุ่มพบว่า แตกต่างกัน เฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ผลสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายกลุ่มพบว่า แตกต่างกันเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก และผลสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนพบว่า ไม่แตกต่างกัน

โชวนันต์ มารุตวงศ์ (2546) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นเตรียมการและวางแผน การดำเนินงาน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และรายการที่มีอันดับสูงสุดคือมีการแต่งตั้งคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขึ้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและรายการที่มีอันดับสูงสุดคือการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ ขึ้นกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และรายการที่มีอันดับสูงคือ มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน

ศรีเทพ วาดโลกสูง (2547) เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานสารสนเทศตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนพระทองคำวิทยา กิ่งอำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา ผลจากการศึกษาค้นคว้า การดำเนินงานสารสนเทศตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนพระทองคำวิทยา กิ่งอำเภอพระทองคำ โดยใช้กลยุทธ์ การอบรมสัมมนา การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา ทำให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่างๆ รวบรวมจัดเป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการใช้งาน ประเด็นที่ต้องดำเนินการต่อไปคือ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ศักดิ์ชาย เกษางาม (2546) เรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน บรรลุตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับกลุ่มผู้วางแผนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแนวนโยบายทางโรงเรียน และนอกจากนั้นกลุ่มผู้วางแผนได้นิเทศ ติดตาม ชี้แนะให้กำลังใจกับกลุ่มผู้ร่วมศึกษากลุ่มย่อยระดับชั้น ครูที่ปรึกษามีความชัดเจน มีแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Cole (1999) วิจัยเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยครูใหญ่ ในด้านการควบคุมดูแลวินัยนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ในโรงเรียนของรัฐจอร์เจีย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมในการกำจัดการกลุ่มนักเรียน ที่จะรวมกลุ่มกันกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างแขกผู้มาเยี่ยมชมโรงเรียนกับบุคลากรของโรงเรียน ควบคุมการเข้าชั้นเรียนของนักเรียน และประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุน การทำกิจกรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเบื้องต้นของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวินัยนักเรียน แตกต่างกันในเรื่องการเสริมสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เกิดการสร้างสรรค์พฤติกรรมที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูลกับความผิดทางวินัยของนักเรียน เป็นผู้ประสานงานกับบุคลากรภายนอก บุคลากรมาร่วมทำงานและการบริหารงบประมาณ แต่ทั้ง 2 กลุ่มมีการรับรู้เรื่องอื่นๆ อีกจำนวนมากไม่แตกต่างกัน

Dennis (1981) วิจัยเรื่อง การควบคุมพฤติกรรมและวินัยของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ห้องเรียนที่ครูใช้วิธีการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัดจะไม่มีผลอย่างแท้จริงต่อการมีวินัยของนักเรียน และนักเรียนจะมองว่าครูจะเป็นผู้ที่คอยควบคุมนักเรียนมากกว่า และนักเรียนจะชอบครูที่ให้การช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด

Laverne (2000) วิจัยเรื่อง การร่วมมือของโรงเรียนกับชุมชนในการแก้ปัญหาการหนีเรียน กรณีศึกษาองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการร่วมมือในการแก้ปัญหา พบว่า โรงเรียนกับชุมชนต้องสร้างความร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยต้องมีการติดต่อสื่อสารร่วมมือระหว่างกลุ่มย่อยอย่างต่อเนื่อง และควรมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับตำรวจ สำนักงานคุมประพฤติและศาล จำเป็นต้องมีตัวแทนระดับผู้นำของกลุ่มย่อย และควรมียุทธวิธีเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการรู้จักป้องกันตนเองแก่ผู้ปกครองและชุมชนด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา ระดับชั้น ม.1 – ม.6 ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดงานสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 5 คน หัวหน้าระดับชั้นจำนวน 6 คน ครูที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 52 คน ครูที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 18 คนรวมทั้งสิ้น 81 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนข้าราชการครูของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

ตำแหน่ง	จำนวน
ผู้บริหาร	5
หัวหน้าระดับชั้น	6
ครูที่ปรึกษาระดับม.ตอนต้น	52
ครูที่ปรึกษาระดับม.ตอนปลาย	18
รวม	81

จากตารางที่ 3.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรทั้งหมดมาทำการศึกษา เนื่องจากเป็นการศึกษาเฉพาะระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ซึ่งมีขอบข่าย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ราชการ และวุฒิการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามองค์ประกอบ 5 ประการของกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกณฑ์การวัดเครื่องมือใช้ตามวิธีของ ลิเคอร์ต (Likert) ชนิด 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง

2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยมีขั้นตอนและวิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างสอบถามและพัฒนาปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ทำการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นชนิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามเกณฑ์การวัดของลิเคอร์ธ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้
 - 5 หมายถึง มากที่สุด
 - 4 หมายถึง มาก
 - 3 หมายถึง ปานกลาง
 - 2 หมายถึง น้อย
 - 1 หมายถึง น้อยที่สุด
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง ให้มีความถูกต้องและครอบคลุมขอบเขตและนิยามศัพท์ พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (IOC: Index of Item-Objective Congruence) และมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .67-1.00
6. จัดพิมพ์แบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ที่ออกให้โดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้
2. ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถาม ให้ข้าราชการครูโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่เป็นกลุ่มประชากรจำนวน 81 คน
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับก่อนนำไปวิเคราะห์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลได้จากแบบสอบถามได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean : μ)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : σ)
4. การทดสอบค่า F (F-test)
 1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
 2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง การแปลผลค่าเฉลี่ย ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
 3. เกณฑ์การแปลความหมาย พิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบส (Best) (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2547: 267) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายความว่า	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายความว่า	มีการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายความว่า	มีการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายความว่า	มีการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายความว่า	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

4. การเปรียบเทียบระหว่างข้าราชการครูที่มี อายุราชการ และวุฒิการศึกษา ต่างกันกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ใช้การทดสอบค่า F (F-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา

สัญลักษณ์ที่ใช้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

μ แทน ค่าเฉลี่ย

σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนประชากร

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	29	35.80
	หญิง	52	64.20
	รวม	81	100.00
ตำแหน่ง	ผู้บริหาร โรงเรียน	5	6.17
	หัวหน้าระดับชั้น	6	7.41
	ครูที่ปรึกษา	70	86.42
	รวม	81	100.00
อายุราชการ	1-10 ปี	18	22.20
	11-20 ปี	29	35.80
	21 ปีขึ้นไป	34	42.00
	รวม	81	100.00
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	55	67.90
	สูงกว่าปริญญาตรี	26	32.10
	รวม	81	100.00

จากตารางที่ 4.1. พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนนวมินทราชูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี จำนวน 81 คน ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 และเพศหญิง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 ตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.17 หัวหน้าระดับชั้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 และครูที่ปรึกษา จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 86.42 อายุราชการ 1-10 ปี จำนวน 18 คนคิดเป็นร้อยละ 22.20 11-20 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 21 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 และมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 67.90 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 32.10

4.2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี รายด้านและภาพรวม

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
	μ	σ	ความหมาย	
การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.05	.63	มาก	2
การคัดกรองนักเรียน	4.03	.70	มาก	3
การส่งเสริมนักเรียน	4.08	.63	มาก	1
การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.01	.71	มาก	4
การส่งต่อนักเรียน	3.87	.77	มาก	5
รวม	4.01	.60	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยการส่งเสริมนักเรียน ($\mu = 4.08$) การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.05$) การคัดกรองนักเรียน ($\mu = 4.03$) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\mu = 4.01$) และการส่งต่อนักเรียน ($\mu = 3.87$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล

การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
	μ	σ	ความหมาย	
1.มีการวางแผนจัดทำระเบียบสนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.15	.72	มาก	1
2.มีการบันทึกการใช้ระเบียบสน	4.07	.70	มาก	3
3.มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	4.02	.90	มาก	4
4.มีการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน	3.95	.90	มาก	5
5.มีการบันทึกและรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล	4.09	.82	มาก	2
รวม	4.05	.63	มาก	-

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยมีรายละเอียด ดังนี้ มีการวางแผนจัดทำระเบียบสนักเรียนเป็นรายบุคคลค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.15$)ค่าเฉลี่ย รองลงมาได้แก่มีการบันทึกและรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.09$) และมีการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.95$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย(μ)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ)และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการคัด
กรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
	μ	σ	ความหมาย	
1.มีการวางแผนการคัดกรองนักเรียน	4.02	.80	มาก	2
2.มีการคัดกรองนักเรียนเป็นแยกกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา เป็นห้องเรียนและระดับชั้นเรียน	4.11	.82	มาก	1
3.มีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็น ห้องเรียนและระดับชั้นเรียน	3.99	.82	มาก	4
4.โรงเรียนมีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียนจากแบบประเมิน พฤติกรรมเด็ก (SDQ)และแบบประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ (EQ)	4.01	.81	มาก	3
รวม	4.03	.70	มาก	-

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการคัดกรอง
นักเรียน ภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ย อยู่ใน
ระดับมาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้ มีการคัดกรองนักเรียนเป็นแยกกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงกลุ่ม
มีปัญหา เป็นห้องเรียนและระดับชั้นเรียนค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.11$) ค่าเฉลี่ยรองลงมา มีการวาง
แผนการคัดกรองนักเรียน ($\mu = 4.02$) และมีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน
เป็นห้องเรียนและระดับชั้นเรียนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.99$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
	μ	σ	ความหมาย	
1.มีการวางแผนการและจัดกิจกรรมโฮมรูม	4.52	.61	มากที่สุด	1
2.มีการวางแผนและจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	4.14	.97	มาก	3
3.มีการพูดคุยให้การปรึกษาเบื้องต้นและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร	4.17	.75	มาก	2
4.มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน โดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม	3.93	.84	มาก	5
5.มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.80	.78	มาก	6
6.มีการรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.94	.95	มาก	4
รวม	4.08	.63	มาก	-

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ภาพรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ มีการวางแผนการและจัดกิจกรรมโฮมรูม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$) มีการพูดคุยให้การปรึกษาเบื้องต้นและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.17$) ค่าเฉลี่ย รองลงมา มีการวางแผนและจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ($\mu = 4.14$) และมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.80$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหา	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
	μ	σ	ความหมาย	
1.มีการประชุมและวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.09	.74	มาก	1
2.มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างน้อย	4.04	.85	มาก	2
5 กิจกรรมหลักตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง				4
3.มีการรายงานผลการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร	3.95	.86	มาก	3
4.มีการบันทึกการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคิดตามผลนักเรียน	4.00	.82	มาก	
รวม	4.01	.71	มาก	-

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้ มีการประชุมและวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.09$) ค่าเฉลี่ยรองลงมา มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างน้อย 5 กิจกรรม หลักตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ($\mu = 4.04$) มีการรายงานผลการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.95$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ด้านการส่งต่อนักเรียน

การส่งต่อนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
	μ	σ	ความหมาย	
1. มีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน	3.94	.85	มาก	2
2. มีการบันทึกการส่งต่อและการช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน	3.95	.77	มาก	1
3. มีการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.93	.81	มาก	3
4. โรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อโรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้	3.67	1.07	มาก	4
รวม	3.87	.77	มาก	-

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ภาพรวม ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ มีการบันทึกการส่งต่อและการช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.95$) ค่าเฉลี่ยรองลงมา มีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ($\mu = 3.94$) และโรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อโรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.67$)

4.3 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา

การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	เพศชาย		เพศหญิง		F-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.00	.65	4.08	.63	-.594	.554
การคัดกรองนักเรียน	3.92	.66	4.09	.72	-1.060	.292
การส่งเสริมนักเรียน	4.09	.60	4.07	.66	.161	.873
การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.97	.66	4.04	.74	-.413	.680
การส่งต่อนักเรียน	3.85	.79	3.87	.77	.790	.884
รวม	3.96	.62	4.03	.59	.759	.638

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ข้าราชการครูที่เพศต่างกัน ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้บริหาร		หัวหน้า ระดับชั้น		ครูที่ปรึกษา		F-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.70	.14	3.93	.86	4.04	.62	1.131	.328
การคัดกรองนักเรียน	4.87	.17	3.87	.46	4.02	.72	1.593	.210
การส่งเสริมนักเรียน	5.00	.00	3.97	.57	4.06	.63	2.238	.114
การป้องกันและแก้ไขปัญหา	5.00	.00	3.83	.58	4.00	.72	2.138	.125
การส่งต่อนักเรียน	5.00	.00	3.50	1.01	3.86	.74	2.949	.058
รวม	4.91	.01	3.82	.62	4.00	.59	2.622	.079

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ข้าราชการครูที่ตำแหน่ง
ต่างกัน ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 4 จำแนกตามอายุราชการ

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	1-10 ปี		11-20 ปี		21 ปีขึ้นไป		F-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.03	.61	3.90	.73	4.20	.54	1.728	.184
การคัดกรองนักเรียน	3.91	.77	3.91	.70	4.19	.66	1.608	.207
การส่งเสริมนักเรียน	4.03	.54	4.05	.65	4.13	.68	.179	.837
การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.93	.78	3.93	.68	4.13	.71	.733	.484
การส่งต่อนักเรียน	3.68	.67	3.81	.72	4.02	.85	1.288	.282
รวม	3.91	.60	3.92	.58	4.13	.62	1.247	.293

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี จำแนกตามอายุราชการต่างกัน ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		F-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.04	.58	4.09	.75	-.342	.734
การคัดกรองนักเรียน	3.97	.71	4.15	.68	-1.049	.298
การส่งเสริมนักเรียน	4.01	.62	4.22	.66	-1.382	.171
การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.94	.73	4.17	.65	-1.339	.184
การส่งต่อนักเรียน	3.89	.74	3.82	.85	.345	.731
รวม	3.97	.60	4.09	.60	-.833	.408

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ครูที่ปรึกษาควรออกเยี่ยมบ้านนักเรียนภาคเรียนละ 2 ครั้ง
2. ครูที่ปรึกษาควรมี 2 ท่านต่อห้องเรียนเพื่อดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง
3. น่าจะมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลในห้องเรียนภาคเรียนละครั้ง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรซึ่งเป็นข้าราชการครูในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี จำนวน 81 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 5 คน หัวหน้าระดับชั้น 6 คน และครูที่ปรึกษา 70 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .960 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา และตอนที่ 2 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 81 คน ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 และเพศหญิง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 โดยมีตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.17 หัวหน้าระดับชั้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 และครูที่ปรึกษา จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 86.42 มีอายุราชการ 1-10 ปี จำนวน 18 คนคิดเป็นร้อยละ 22.20 อายุราชการ 11-20 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 อายุราชการ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 และมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 67.90 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 32.10

2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวน

กุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี พบว่า ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

การส่งเสริมนักเรียน ($\mu = 4.08$) การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.05$) การคัดกรองนักเรียน ($\mu = 4.03$) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\mu = 4.01$) และการส่งต่อนักเรียน ($\mu = 3.87$)

3. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี พบว่า

ข้าราชการครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูเพศชาย และเพศหญิง เปรียบเทียบภาพรวมและรายด้าน มีสภาพไม่แตกต่างกันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหัวหน้าระดับชั้น และครูที่ปรึกษา ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก สำหรับข้าราชการครูที่มีตำแหน่งผู้บริหาร ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และข้าราชการครูที่มีอายุราชการ 1-10 ปี 11-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ครูที่ปรึกษาควรออกเยี่ยมบ้านนักเรียนภาคเรียนละ 2 ครั้ง
2. ครูที่ปรึกษาควรมี 2 ท่านต่อห้องเรียนเพื่อดูนักเรียนได้ทั่วถึง
3. น่าจะมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลในห้องเรียนภาคเรียนละครั้ง

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีทั้งข้อดี ข้อด้อย ดังนี้

ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี พบว่า ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตอย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ในการดำเนินงานต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโรงเรียน

โดยเฉพาะครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน ซึ่งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการกำหนดนโยบายการควบคุมดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการประชุมชี้แจงแนวดำเนินการให้กับข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบอย่างทั่วถึง กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมโดยให้อยู่ในหน่วยงานกิจการนักเรียน นอกจากนี้ได้ที่การนิเทศติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และให้ผู้รับผิดชอบจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหารระดับอำเภอ 1 ครั้ง ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 6) กล่าวว่า ผู้บริหารกรรมการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่าย หัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้างาน และครูต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชวนันต์ มารุตวงศ์ (2546: บทคัดย่อ) เรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นเตรียมการและวางแผน การดำเนินงาน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2547: บทคัดย่อ) เรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี สุขช่วย (2548: บทคัดย่อ) เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและแต่ละขั้นตอน นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนาม ทับทิมใส (2548: บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ สุรสาคร (2550: บทคัดย่อ) เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองยศ ครองตรี (2550: บทคัดย่อ) เรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณราช

วิทยาลัย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียนรู้ นักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยจากผลการวิจัยเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการครูมีการวางแผน จัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นรายบุคคล มากที่สุด ทั้งนี้เพราะ นักเรียนแต่ละคนมีพื้นความเป็นมาที่แตกต่างกัน และเมื่อมาอยู่รวมกันก็ย่อมเกิดพฤติกรรมหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้ครูมีข้อมูลของนักเรียนไว้ศึกษา เช่น ความรู้ความสามารถ สุขภาพ พฤติกรรมนักเรียน และสภาพครอบครัว ซึ่งระเบียบสะสมของนักเรียนแต่ละคนนับว่าเป็นเครื่องมือที่ครูมีไว้เพื่อรวบรวมข้อมูลนักเรียน โดยการให้นักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับ พิษวาส ยุติธรรมดำรง (2544: 84) ที่กล่าวไว้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดทำระเบียบสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำระเบียบสะสม

การคัดกรองนักเรียน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ การคัดกรองนักเรียน เป็นการแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา เป็นห้องเรียนและระดับชั้นเรียน โดยทั่วไปโรงเรียนจะทำการคัดกรองนักเรียนโดยการนำข้อมูลที่นักเรียนกรอกสัมภาษณ์ มาเป็นข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน เพื่อจัดกลุ่มของนักเรียน โดยมีการประชุมชี้แจง สร้างความรู้ความเข้าใจกับครูให้มีมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 43) กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงมีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชวนันต์ มารุตวงศ์ (2546: บทคัดย่อ) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ

การส่งเสริมนักเรียน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ การส่งเสริมนักเรียนทุกคนให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียนในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ได้มีการวางแผนการและจัดกิจกรรมโฮมรูมมากที่สุด โดยให้ครูที่

ปริกษามีการพูดคุยให้คำปรึกษาและบันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ดังผลการวิจัยของ ไชวนันต์ มารุตวงศ์ (2546: บทคัดย่อ) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนจัดประชุมและวางแผนการป้องกันเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ได้มีการจัดกิจกรรมในการช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง และในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญห ได้มุ่งเน้นให้ครูมีการติดตามผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทริยา ดังก้อง (2547: บทคัดย่อ) เรื่องการศึกษาผลสำเร็จการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสหวิทยาเขตเวียงโกศัย 1 จังหวัดแพร่ พบว่า มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม และจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกษมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา (2548: บทคัดย่อ) เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหโรงเรียนควรมีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมมีแผนงาน

ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ การดำเนินการส่งต่อนักเรียนเป็นการช่วยเหลือนักเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว ซึ่งโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี มีการดำเนินงานโดยบันทึกการส่งต่อและให้การช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน เพื่อให้การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียน และมีการรายงานผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งงานวิจัยของกษมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา (2548: บทคัดย่อ) เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งต่อเห็นว่าโรงเรียนควรมีระบบการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างชัดเจน

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ข้าราชการครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ที่มีเพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา ผลการเปรียบเทียบ ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกันการเปรียบเทียบ ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันเปรียบเทียบภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีอายุราชการต่างกันเปรียบเทียบภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันเปรียบเทียบภาพรวม

และรายด้านไม่แตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี มีนโยบายการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม มีความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงได้ให้ความสำคัญกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน และมีการดำเนินงานตามขั้นตอน โดยเริ่มจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล กำหนดให้ครูที่ปรึกษามีระเบียบสนทนากับนักเรียนทุกคน โดยให้นักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล มีการคัดกรองนักเรียน โดยมีการตรวจสอบสภาพนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนและมีการตรวจสอบสภาพประจำปี ให้การส่งเสริมนักเรียนทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย ความรู้ ความสามารถ กำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญา และมีการส่งต่อนักเรียน ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ได้ประจักษ์แจ้งให้กับครูและบุคลากรทุกคนรับทราบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ได้มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผลการวิจัยของ ภัทธิดา ดังก้อง (2547: บทคัดย่อ) เรื่อง การศึกษาผลสำเร็จการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสหวิทยาเขตเวียงโกศัย 1 จังหวัดแพร่ พบว่า นักเรียน ผลการเปรียบเทียบผลสำเร็จของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสหวิทยาเขตเวียงโกศัย จังหวัดแพร่ ผลสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า ไม่แตกต่างกัน และผลสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนพบว่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อดีในการวิจัยนี้ เป็นการโหมโรงมีประโยชน์ต่อนักเรียนและครู เพราะเป็นการร่วมมือของครูทุกคนตลอดจนนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ

ข้อด้อยในการวิจัยนี้ การเยี่ยมบ้านนักเรียนไม่ได้ผล 100% เพราะไม่ได้พบกับบิดามารดาของนักเรียน ทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆเกี่ยวกับตัวนักเรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยและนำไปใช้

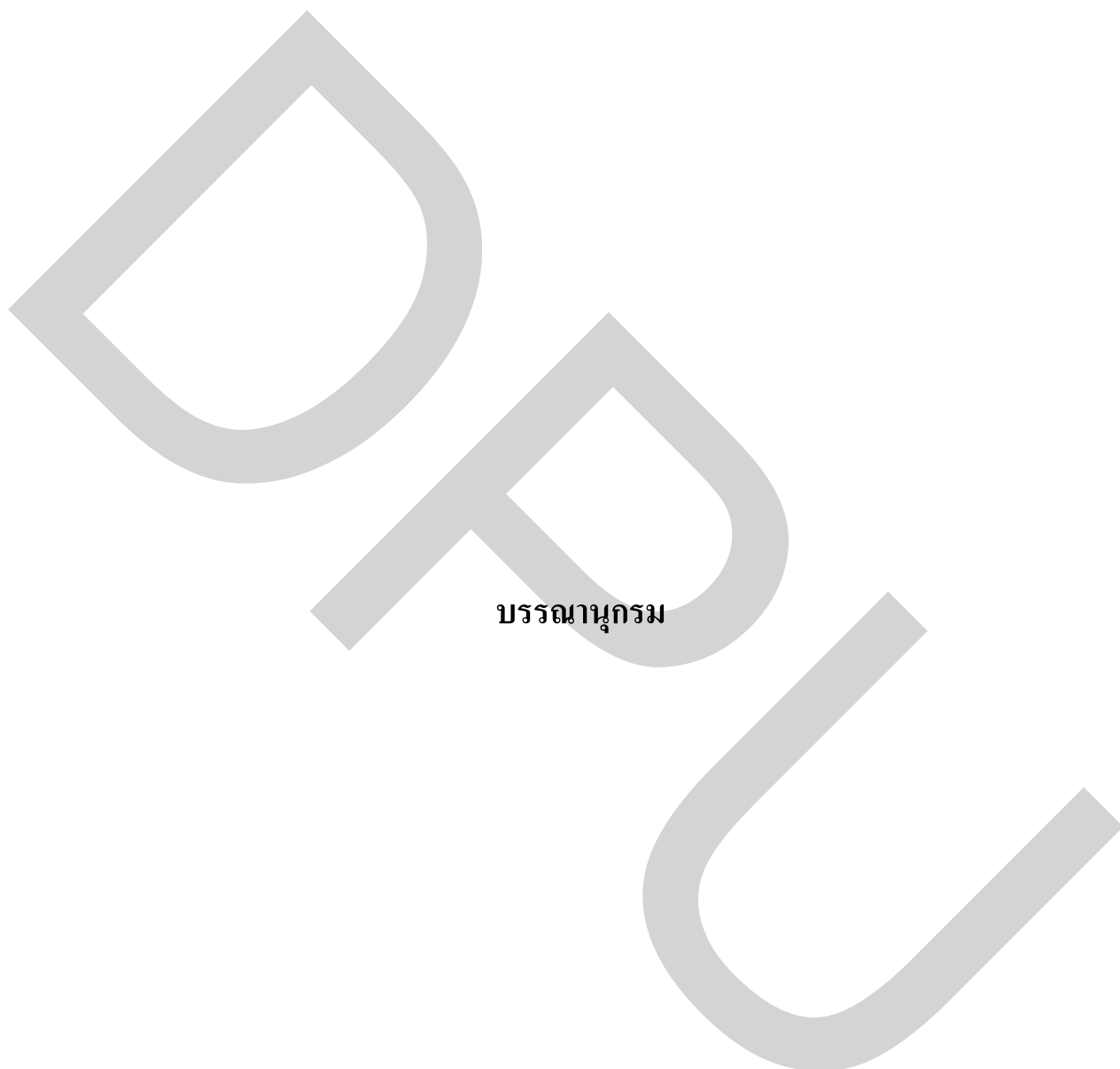
เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และส่งผลต่อนักเรียนอย่างเต็มที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และเป็นการชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
2. ควรกำหนดให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้กับผู้บริหารหรือหัวหน้าระดับชั้นรับทราบ

3. ควรมีการกำกับติดตามผลการประเมินกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
4. ควรให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น จัดทำรายงานผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงาน
5. หากพบนักเรียนที่มีปัญหา โรงเรียนควรมีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อโรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้
6. การวางแผนการและจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นการส่งเสริมนักเรียนมีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด นำมีการส่งเสริมในระดับปฏิบัติให้สม่ำเสมอเพื่อเป็นผลดีต่อนักเรียน

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน
2. ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการศึกษาในเชิงคุณภาพกับผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กาญจนา ศรีกาพลสินธุ์. (2535). การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- _____. (2546). คู่มือครู ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน: เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม: เส้นทางสู่ครูอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- _____. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ใจจริง บุญเรืองรอด. (2542). การบริหารกิจการนักเรียน. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.
- เขาวนั มณีวงศ์. (2527). การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์.
- ดำรง ประเสริฐกุล. (2542). การบริหารกิจการนักเรียน. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- พิชญ์มณฑน์ ลีกำเนิดไทย. (2544). รายงานการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เฮาส์ ออฟ เฮอร์ มีสท์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2538). การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.
- พรชูลี คุณากร. (2533). “ปรัชญาการบริหารกิจการนักเรียน” นำไปสู่การอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชวาส ยุติธรรมดำรง. (2544). รายงานผลการดำเนินงานโครงการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- ภิญโญ สาร. (2516). การบริหารงานบุคลากร. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2538). **งานบุคลากรนิสิต นักศึกษา.ภาควิชาอุดมศึกษา**
คณะครุศาสตร์.กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม**
(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาค
บังคับ พ.ศ. 2545.กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สามัญศึกษา, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการประกัน**
คุณภาพในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา.
- _____. (2544). **เอกสารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา.**
กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา.
- สุภาพจิต, กรม. (2544ก). **คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.** กรุงเทพมหานคร :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2544). **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**
กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. (2526). **การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.**กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครู
เทพสตรี.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **เอกสารระบบการดูแล**
ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน.กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา.
- อวยชัย วัชรธรรม. (2533). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร.**กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.

วิทยานิพนธ์

- ชาติรี สุขช่วย. (2548). **สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนระดับ**
มัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา.อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไชนันต์ มารุตวงศ์. (2546). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน**
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงเยาว์ กัลยาลักษณ์. (2541). **การศึกษาปัญหาการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษาของ**
วิทยาลัยอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ภัทริยา ดังก้อง. (2547). การศึกษาผลสำเร็จการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สหวิทยาเขตเวียงโกศัย 1 จังหวัดแพร่.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.อุตรดิตถ์: สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เรืองยศ ครองตรี. (2550). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จุฬารักษ์ราชวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.เลข: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วรเวทย์ บุญมา. (2541). การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศักดิ์ชัย เกศงาม. (2546). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ษมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา. (2548). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สนาม ทับทิมใส. (2548). การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมพงษ์ แก้วอาจ. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.เลข: สถาบันราชภัฏเลย.
- หัตถพงศ์ งานดี. (2551). การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษา.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

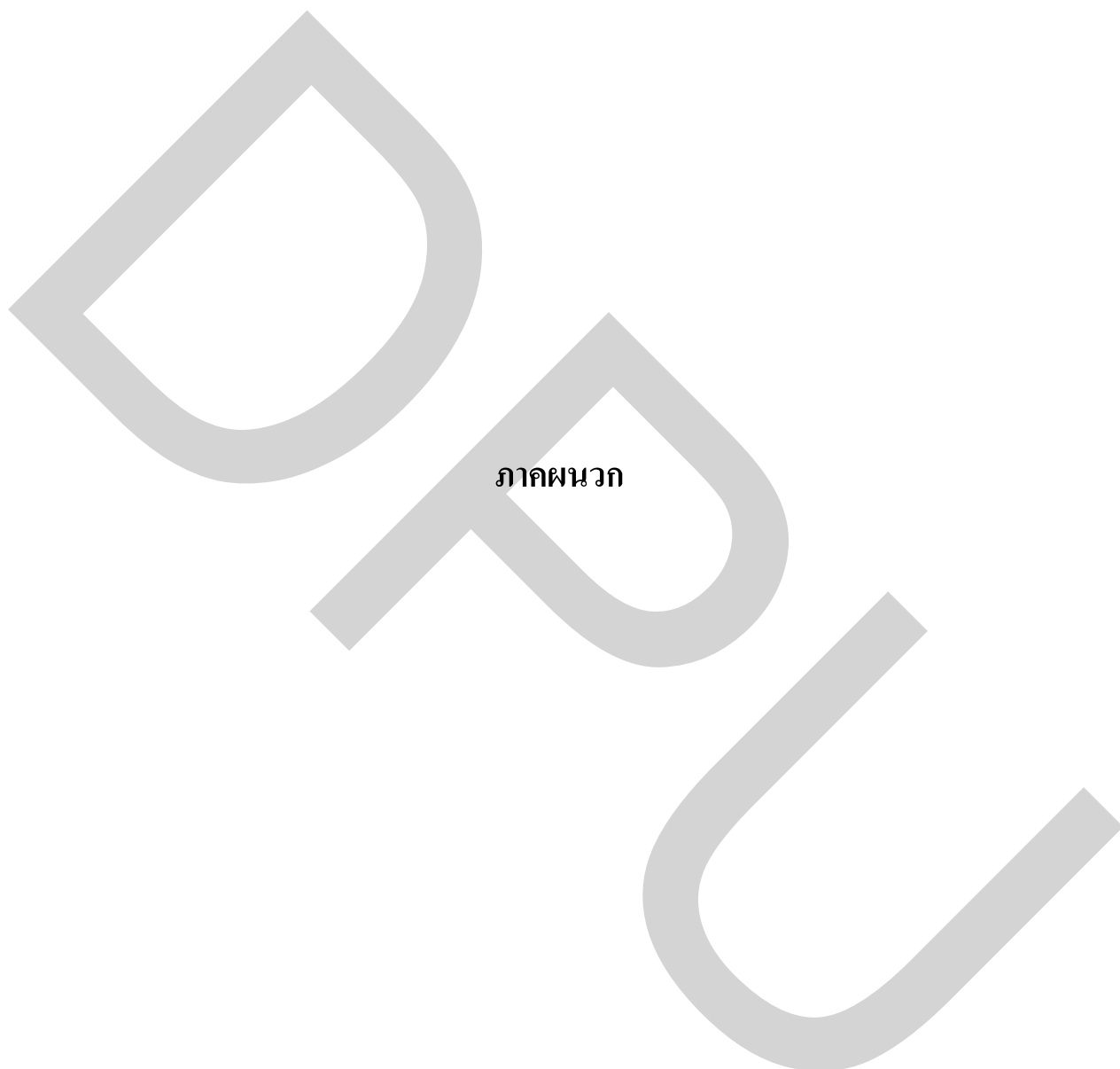
เอกสารงานวิจัย

- พูนสวัสดิ์ นาคเสน. (2544). การปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี. รายงานการค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิโรจน์ สุรสาคร. (2550). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด เทศบาลนครนครปฐม. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีเทพ วาดโคกสูง. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานสารสนเทศตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนพระทองคำวิทยา ถึงอำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาษาต่างประเทศ

DISSERTATION

- Cole, David Akinola. (1999). **An Analysis the Perception of the Role of High School Assistant Principal for Discipline and Supervision in Georgia School.** Dissertation Abstract International.
- Dennis, Martin Littrel. (1981, May). **Teacher-Pupil Control Ideology, Pupil Control Behavior and Student Discipline.** Dissertation Abstract International.
- Laverne Mc.Coy-Byers, (2000, March). **Coalition Between Schools and Community Agencies for the Control of Truancy : Identification of Critical Factors Contributing to Coalition Effectiveness.** Dissertation Abstract International.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
2. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำเสนอในภาพรวมของโรงเรียน ดังนั้นจึงไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านและโรงเรียนแต่อย่างใด ข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
4. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าระดับชั้นและครูที่ปรึกษาของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายพล พรหมทอง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการการศึกษา

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- () ชาย
- () หญิง

2. ตำแหน่ง

- () ผู้บริหารโรงเรียน
- () หัวหน้าระดับชั้น
- () ครูที่ปรึกษา

3. อายุราชการ

- () 1 - 10 ปี
- () 11 - 20 ปี
- () 21 ปีขึ้นไป

5. วุฒิการศึกษา

- () ปริญญาตรี
- () สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ

สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

คำชี้แจง

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เกี่ยวข้อง และเป็นผู้ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโปรดพิจารณาว่าโรงเรียนของท่าน ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้น้อยเพียงใด โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติตามสภาพที่เป็นจริง โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

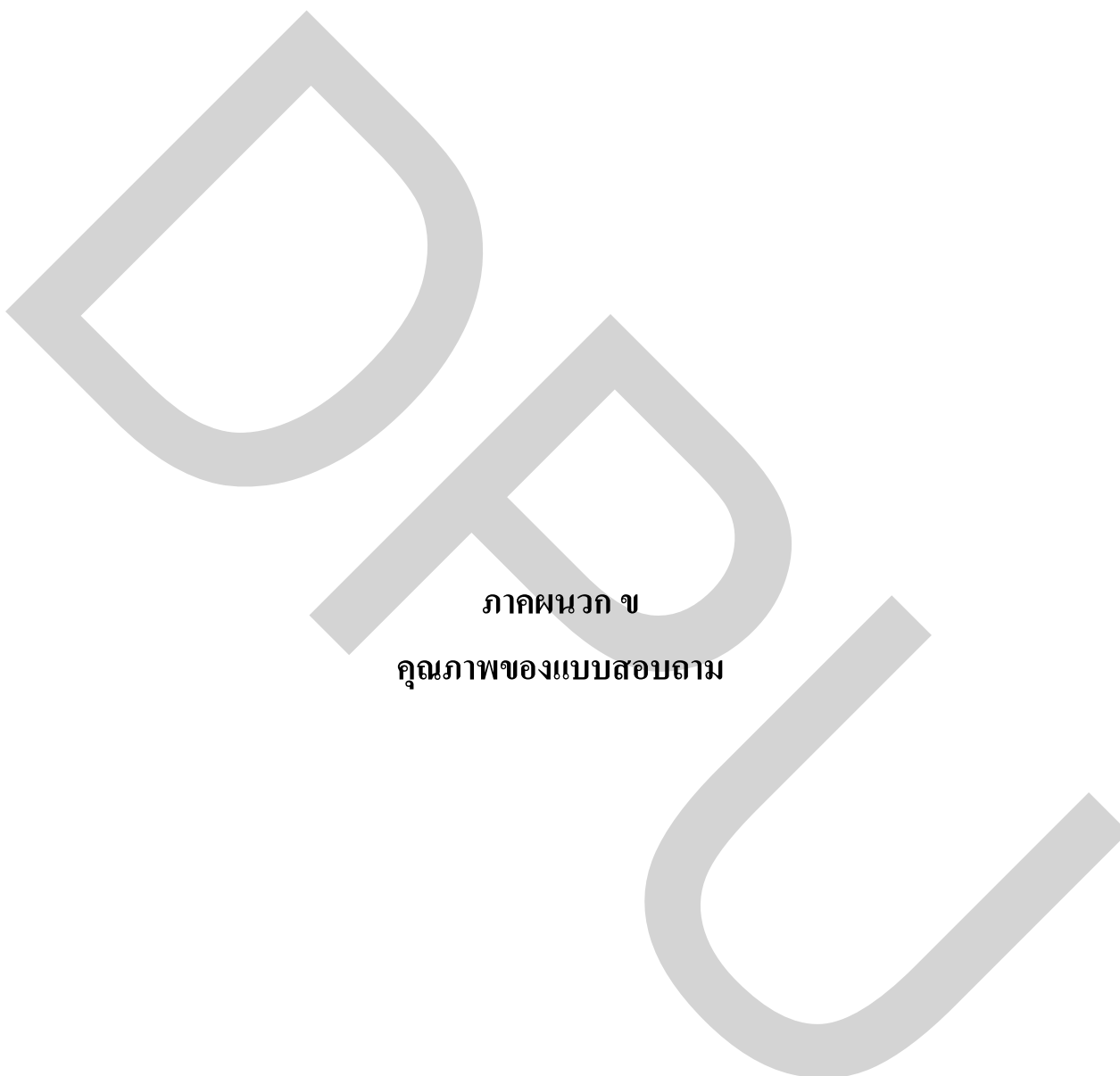
ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	1. การเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล					
1	ท่านมีการวางแผนจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นรายบุคคล					
2	ท่านมีการบันทึกการใช้ระเบียบสะสม					
3	ท่านมีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)					
4	ท่านมีการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน					
5	ท่านมีการบันทึกและรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล					
	2. การคัดกรองนักเรียน					
6	ท่านมีการวางแผนการคัดกรองนักเรียน					
7	ท่านมีการคัดกรองนักเรียนเป็นแยกกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหา เป็นห้องเรียนและระดับชั้นเรียน					
8	ท่านมีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นห้องเรียนและระดับชั้นเรียน					
9	โรงเรียนมีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียนจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)					
	3. การส่งเสริมนักเรียน					
10	ท่านมีการวางแผนการและจัดกิจกรรมโฮมรูม					
11	ท่านมีการวางแผนและจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน					
12	ท่านมีการพูดคุยให้การปรึกษาเบื้องต้นและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร					
13	ท่านมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม					

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
14	ท่านมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
15	ท่านมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
	4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา					
16	ท่านมีการประชุมและวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
17	ท่านมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างน้อย 5 กิจกรรมหลักตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ กิจกรรมในห้องเรียน, กิจกรรมเสริมหลักสูตร, กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง					
18	ท่านมีการรายงานผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร					
19	ท่านมีการบันทึกการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและติดตามผลนักเรียน					
	5. การส่งต่อนักเรียน					
20	ท่านมีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน					
21	ท่านมีการบันทึกการส่งต่อและการช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน					
22	ท่านมีการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
23	โรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อโรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ภาคผนวก ข
คุณภาพของแบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

สารนิพนธ์เรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จัดทำ โดยนายผล พรหมทอง นักศึกษาปริญญาโทสาขาการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหา โดยแบบสอบถามมี 2 ตอน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี จำนวน 23 ข้อ

เกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาดังนี้

- +1 คำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
- 0 ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่
- 1 คำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาในแบบสอบถามของสารนิพนธ์ฉบับนี้

นายผล พรหมทอง
นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการจัดการศึกษา
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต4 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี
2. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำเสนอในภาพรวมของโรงเรียน ดังนั้นจึงไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านและโรงเรียนแต่อย่างใด ข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี
4. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าระดับชั้นและครูที่ปรึกษาของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายผล พรหมทอง

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการจัดการศึกษา
มหาวิทยาลัยวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- () ชาย
- () หญิง

2. ตำแหน่ง

- () ผู้บริหารโรงเรียน
- () หัวหน้าระดับชั้น
- () ครูที่ปรึกษา

3. อายุราชการ

- () 1 - 10 ปี
- () 11 - 20 ปี
- () 21 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

- () ปริญญาตรี
- () สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

คำชี้แจง

ในฐานะที่ท่านเป็นเชี่ยวชาญระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โปรดพิจารณาว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องในเนื้อหามากน้อยเพียงใด ได้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับตามความคิดเห็นของท่าน เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปปรับปรุงเครื่องมือสำหรับการวิจัยต่อไป

เกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหา มีดังนี้

+1 คำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

0 ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่

-1 คำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ข้อ	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ค่าความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
1	ท่านมีการวางแผนจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นรายบุคคล			
2	ท่านมีการบันทึกการใช้ระเบียบสะสม			
3	ท่านมีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)			
4	ท่านมีการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน			
5	ท่านมีการบันทึกและรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล			
6	ท่านมีการวางแผนการคัดกรองนักเรียน			
7	ท่านมีการคัดกรองนักเรียนเป็นแยกกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหา เป็นห้องเรียนและระดับชั้นเรียน			
8	ท่านมีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นห้องเรียนและระดับชั้นเรียน			
9	โรงเรียนมีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียนจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)			
10	ท่านมีการวางแผนการและจัดกิจกรรมโฮมรูม			
11	ท่านมีการวางแผนและจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน			
12	ท่านมีการพูดคุยให้การปรึกษาเบื้องต้นและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร			
13	ท่านมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม			

	ร่วม			
14	ท่านมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ			
15	ท่านมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ			
16	ท่านมีการประชุมและวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ			
17	ท่านมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างน้อย 5 กิจกรรมหลักตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กิจกรรมในห้องเรียน, กิจกรรมเสริมหลักสูตร, กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน, กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			
18	ท่านมีการรายงานผลการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร			
19	ท่านมีการบันทึกการช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาและติดตามผลนักเรียน			
20	ท่านมีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน			
21	ท่านมีการบันทึกการส่งต่อและการช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน			
22	ท่านมีการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง			
23	โรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อโรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC
1	1	1	1	3	1.00
2	1	1	1	3	1.00
3	1	1	1	3	1.00
4	1	1	1	3	1.00
5	1	1	1	3	1.00
6	1	1	0	2	0.67
7	1	1	1	3	1.00
8	1	1	1	3	1.00
9	1	1	1	3	1.00
10	1	1	1	3	1.00
11	1	1	1	3	1.00
12	1	1	1	3	1.00
13	1	1	0	2	0.67
14	1	1	1	3	1.00
15	1	1	1	3	1.00
16	1	1	1	3	1.00
17	1	1	1	3	1.00
18	1	1	1	3	1.00
19	1	1	1	3	1.00
20	1	1	1	3	1.00
21	1	1	1	3	1.00
22	1	0	1	2	0.67
23	1	1	1	3	1.00

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability Statistics		Item Statistics			
Cronbach's Alpha	N of Items		Mean	Std. Deviation	N
.960	23	a1	4.30	.651	30
		a2	4.13	.681	30
		a3	3.97	.964	30
		a4	3.97	.928	30
		a5	4.07	.691	30
		b6	3.90	.923	30
		b7	4.03	.928	30
		b8	3.93	.740	30
		b9	3.87	.819	30
		c10	4.53	.681	30
		c11	4.17	.913	30
		c12	4.20	.664	30
		c13	3.90	.885	30
		c14	3.70	.877	30
		c15	3.73	1.015	30
		d16	4.00	.788	30
		d17	4.13	.819	30
		d18	4.00	.743	30
		d19	4.10	.712	30
		e20	4.03	.765	30
		e21	3.97	.809	30
		e22	4.03	.718	30
		e23	4.00	.910	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	88.37	176.102	.665	.959
a2	88.53	176.395	.617	.959
a3	88.70	172.010	.596	.960
a4	88.70	170.769	.676	.959
a5	88.60	176.317	.611	.959
b6	88.77	166.530	.867	.956
b7	88.63	169.620	.726	.958
b8	88.73	173.444	.720	.958
b9	88.80	171.062	.760	.958
c10	88.13	180.120	.407	.961
c11	88.50	172.603	.608	.960
c12	88.47	176.740	.614	.959
c13	88.77	173.289	.599	.960
c14	88.97	168.654	.817	.957
c15	88.93	166.064	.800	.957
d16	88.67	171.885	.751	.958
d17	88.53	169.430	.840	.957
d18	88.67	171.954	.797	.958
d19	88.57	173.909	.725	.958
e20	88.63	172.102	.764	.958
e21	88.70	171.459	.751	.958
e22	88.63	172.447	.798	.958
e23	88.67	170.920	.684	.959

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นางสาวประทุม จิวิธยากุล

ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา

กรุงเทพมหานคร

2. นายชัยรัช บัญมา

อาจารย์ผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย

ปทุมธานี

3. นายชัยณพงศ์ เสนิย์วงศ์ ณ อยุธยา

ครูชำนาญการพิเศษ สาขาวัดผลการศึกษา

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย

ปทุมธานี

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นายผล พรหมทอง
วัน เดือน ปีเกิด	23 เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช 2508
สถานที่เกิด	175 หมู่ 8 ตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67210
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	39/147 หมู่ 18 ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ประวัติรับการรับราชการ

พ.ศ. 2537 - 2540	โรงเรียนนาหนองทุ่มวิทยา ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ
พ.ศ. 2541- 2543	โรงเรียนนวลนรดิศวิทยาคม รัชมังกาภิเชก แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2544 – ปัจจุบัน	ครูชำนาญการ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12510

ประวัติการศึกษา

ประถมศึกษาปีที่ 1-4	โรงเรียนบ้านยางหัวลม จังหวัดเพชรบูรณ์
ประถมศึกษาปีที่ 5-6	โรงเรียนบ้าน ก.ม. 2 จังหวัดเพชรบูรณ์
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	โรงเรียนวังชมภูวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	โรงเรียนวิทย์านุถนารี จังหวัดเพชรบูรณ์
ปริญญาตรี(คบ.)	วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป
ปริญญาโท(ศษ.ม.)	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษา